

Не зробив сам — і іншим не дам

Неоголошена війна проти волонтерів і меценатів

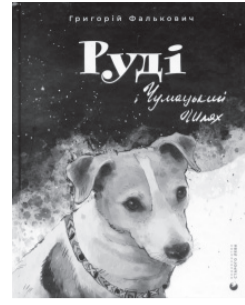
» стор. 6—7

Голодні ігри

Корисно не означає смачно: що не так зі шкільним харчуванням за Клопотенком

» стор. 11

Коти й собаки

на війні

» стор. 13

Україна молода

Середа, 17 січня 2024 року

№3 (5967)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 37,864 грн
1 € = 41,476 грн

«А-50», збиті льотчики

Успішне прорідження окупантів та їхньої техніки триває на землі і на небі

» стор. 2

Гордість путіна знову збили.

Володимир Омелян
ексміністр

«Куди поділися 40 млрд грн на дрони у 2023-му і на що заплановані 60 млрд грн на дрони цього року?»

■ СТОЛИЦЯ

Утримали небо

У Києві вшановують Героїв Небесної сотні

Галина СОМ

Виставку пам'яті і шани «Земні шляхи Небесної сотні» представляють у Києві. Вперше в одному місці з 17 січня по 25 лютого буде змога побачити велику кількість персональних речей Героїв Небесної сотні, унікальних артефактів, зібраних з різних куточків України.

Вони надані родинами Валерія Брезденюка, Юрія Вербицького, Назарія Войтовича, Едуарда Гриневича, Устима Голоднюка, Миколи Дзядзюльського, Романа Гурика, Олександра Капіноса, Ігоря Костенка, Якова Зайка, Володимира Мельничука, Людмили Шеремет, Івана Наконечного, Богдана Сольчаника, Володимира Чаплінського, Василя Сергієнка, Романа Сеника, Валерія Опанасюка.

Проект приурочений 10-й річниці Революції гідності. Небайдужим згадати ті події кличуть у Музей історії міста Києва. Задум представляють спільно з Національним меморіальним комплексом Героїв Небесної сотні — Музей Революції гідності, за партнерства ще з кількома музеями (зокрема, Харківським історичним музеєм імені Миколи Сумцова та з Трускавця на Львівщині — Художнього музею Михайла Біласа).

Десять років тому громадянський подвиг Небесної сотні змінив хід Революції гідності, історію України та світу. Тоді їх назвали янголами, котрі втримали наше небо. Нині їх називають першими героями російсько-української війни, які надихнули на мужність своїх наступників у захисті гідності та свободи українців — воїнів Збройних сил України та Сил оборони, — коментує Ігор Пошивайло, генеральний директор Національного музею Революції гідності.

Пам'ять про захисників-лицарів стає нашою потужною зброєю в боротьбі з московською ордою, засобом від історичної амнезії та інструментом консолідації суспільства. Така пам'ять має формуватися не міфами і пропагандою, не знеособленими і забронзованими колективними образами, а об'єктивним висвітленням індивідуальних мікроісторій Героїв Небесної сотні. Ця виставка і є спробою творення сучасного нарративу про «гарячу історію» та її героїв».

Виставка розпочинається з подій, які передували Євромайдану. Хтось із Героїв був ще учасником Революції на граніті, в той час, як тринадцятеро з Небесної сотні тоді навіть не народилися. Для багатьох поштовхом до громадської діяльності стала Помаранчева революція 2004 року. Для когось Революція гідності виявилася першим і останнім проявом громадянської позиції, конституують у Музей історії міста Києва.

Це люди різних національностей, віку, освіти; чоловіки та жінки; географія їх походження охоплює всі регіони України, дехто із за кордоном; підприємці й пенсіонери, науковці, митці, студенти... Наймолодшому було 17, найстаршому — 82 роки. Їхні персональні історії вимальовують узагальнений портрет України і українців нашого часу.

«Революція гідності стала не просто переломним історичним моментом для України, вона стала подією, що змінила хід історії. Сильнішою за кийки, кулі, гранати, отруйні гази! — каже гендиректорка Музею історії міста Києва Діана Попова. — Вона показала нам та всьому світу силу нашої стійкості, єдності та прагнення до свободи».

Лариса САЛІМОНОВИЧ

На борту збитого нашими Повітряними силами літака «А-50», найвірогідніше, окрім екіпажу, перебував заступник командувача дальньої авіації військових повітряних сил росії, генерал-майор Олег Пчела. «Збитих льотчиків знайшли під Бердянськом, — повідомив у Telegram журналіст Андрій Чаплінко з посиланням на дані незалежних джерел. — Їхні замерзлі залишки лежать у снігу». Йдеться про командира бомбардувальної авіації, що базується на аеродромі в Енгельсі. Саме він розробляв схеми завдання повітряних ударів по українських містах. Загалом на борту в момент аварії могло перебувати 5 членів екіпажу і 10 членів тактичного екіпажу.

Як відомо, у ніч з 14 на 15 січня воїни українських Повітряних сил над Азовським морем знову проридили авіапарк противника. Цього разу їхньою головною мішенню став літак дальнього радіолокаційного виявлення «А-50». Цей борт, за словами речника ПС Юрія Ігната, давно був пріоритетною і, як здавалося, неприступною ціллю ЗСУ. Але наші бійці не лише знищили грозу рашистської авіації, а ще й пошкодили повітряний пункт управління Іл-22. Екіпаж останнього зумів приземлитися в Анапі,

Свдокія ФЕЩЕНКО

Неоднозначну реакцію викликав опублікований у соцмережі заголовок віцепрем'єр-міністра з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій — міністра цифрової трансформації Михайла Федорова долучитися до проекту складання FPV-дронів удома. Він написав: «За час повномасштабної війни уряд змінив полісі для виробників безпілотників, прибравши блокери і створивши для них умови. Це дало старт масовому виробництву. Саме тому я й казав, що мільйон FPV-дронів за рік — це реалістична ціль. Зараз виробництво розвивається, і, поки компанії набирають оберти, особисто можете рухати Україну до перемоги, навіть у тилу», — зазначив посадовець, ровесник Незалежності нашої країни. І розповів про проект «Народний дрон» від Victory Drones фонду технологічної допомоги Dignitas.

«Це інженерний курс, який навчить вас, як удома зібрати 7-дюймовий FPV-дрон. Під час навчання отримаєте доступ до лекцій, будуть Zoom із лекторами, перелік компонентів та мастхев інструментів і матеріалів, які треба придбати, а також доступ до спільноти інженерів, де можна радитися й ставити запитання», — поінформував Михайло Федоров.

І тільки після надсилання інструкторам готового дрона та перевірки ними якості збірки й виробництва з вагою — «пташка» полетить за призначенням, його передадуть військовим. За словами віцепрем'єр-міністра, учасники курсу вже передали військовим понад 100 безпілотників. Більш ніж 80% з них надійшли на перевірку до інструкторів Victory Drones у гарному робочому стані, решту треба було дещо допрацювати. Посадовець запевнив, що це

■ НА ФРОНТІ

«А-50», збиті льотчики

Успішне прорідження окупантів та їхньої техніки триває на землі і на небі

але машина відновленню не підлягає.

На думку головного редактора Defense Express Олега Каткова, ліквідація літаків, а раніше знищення крилатої ракетою підводного човна, використання вперше надводних дронів, потоплення ракетного комплексу «Москва» свідчать про те, що ЗСУ наразі пишуть новітню військову історію. До них ніхто не робив нічого подібного.

До речі, авіація та ракетні війська ЗСУ фактично щодня завдають ударів по місцях скопчення окупантів. Лише протягом 14 січня бійці ПС уразили 7 районів зосередження росіян, 2 склади і 1 заїсібі ІППО. Ще більш «урожайним» виявилось «полювання» днем раніше. «Протягом доби авіація Сил оборони завдала ударів по 21 району зосередження особового складу,

Головнокомандувач Збройних Сил України

озброєння та військової техніки, — йдеться у повідомленні Генштабу, — а також знищила 4 зенітно-ракетні комплекси противника».

Станіслав Бунятов (Осман). — Багатох покосили, але обстановка дуже важка — залягають і йдуть по полю».

У свою чергу воїни роти ударних безпілотників 47-ї ОМБР опублікували відео, де вони в районі Авдіївки б'ють по групі рашистів, які намагаються сховатися у бліндажах. Недавно у цьому ж районі бійці бригади на американській бойовій машині піхоти M2 Bradley вивели з ладу систему новітнього російського танку T-90M «Прорив», у якого почала без зупинки крутитися башта. Добили грізну машину пілоти ударних БПЛА при допомозі FPV-дрона. ■

■ СВОЇМИ РУКАМИ

«Конструктор» для Перемоги

Навчитися збирати дрони можна безкоштовно, якщо для практики є 13-15 тис грн та інструменти

«Домашні» дрони не замінять промислове виробництво. Фото з fb-сторінки Михайла Федорова.

уже високий показник для пілотної збірки.

Багатох здивувало, що такого рівня урядовець закликає «збирати конструктор». Хоча якщо згадати повну назву посади, то там серед обов'язків — і «розвиток освіти». Найбільший позитивний відгук знайшла пропозиція саме у тих, хто знається на бажанні молодих людей — старшокласників і студентів — долучитися своїм розумом і вміннями до допомоги українській армії. Щоправда, якщо не просто прослухати теорію складання дрона, а змайструвати його руками, — для цього треба для багатьох не зовсім підійомна сума. На комплектуючі деталі потрібно близько 13 тисяч гривень + ще

пару тисяч для оснащення дрона батареєю. Окрім того, тільки руки для збірки — це замало. Ще потрібно інструментів і пристосунків тисяч на чотири. За законами економіки, промислове масове виробництво завжди здешевлює товар.

«Загалом, від коктейля Молотова в домашніх умовах як єдиного доступного масового способу зупинити російську навалу в лютому 2022 р. до збирання дронів і РЕБів на кухні у січні 2024 р., щоб перемогти ворога — прогрес за два роки шалений», — поіронізував ексміністр Володимир Омелян. І серед іншого перепитав: «Куди поділися 40 млрд грн на дрони у 2023-му і на що заплановані 60 млрд грн на дрони цього року?».

■ ВЧИНОК

Наш Арнольд

Поліцейський допоміг дитині врятувати її кота

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині поліцейський офіцер громади допоміг врятувати кота. Про це його попросила маленька дівчинка. Як повідомили «Україні молодій» у Черкаському обласному управлінні поліції, котик упав до ями, а мала не змогла його самотужки дістати.

Тож маленька жителька села Озірна подзвонила поліцейському офіцеру Водяницької громади Арнольду Смішку. Вона була схвильована та просила його допомоги, адже домашній улюбленець втравив до ями. З дорослих у той час поруч нікого не було. Тоді дівчинка згадала, що в критичних ситуаціях потрібно звертатися до поліцейського.

Поліцейський офіцер громади за допомогою мотузки дістав пухнастика та передав його власниці. Дівчинка була дуже щасливою від того, що її котик повернувся і не травмувався під час падіння. ■

Арнольд Смішко і врятований ним пухнастик зі своєю маленькою господинею. Фото Черкаської обласної поліції.

■ ВИСОКА НОТА

Фанфари нескореності

У Києві звучатиме твір, на який надихнула молитва бійців «Азова»

Тетяна РУДЕНКО

Концерт «Українська рапсодія» Національного академічного духового оркестру під орудою молодого і артистичного диригента Івана Стецького відбудеться у Києві 24 січня. Так називається і твір сучасного швейцарського композитора Франко Чезаріні, натхненний колоритом українського фольклору різних регіонів нашої країни. Автор писав її впродовж 1979—1993 років. Відтоді вона стала дуже популярною і її виконували духові оркестри різних країн.

Оркестр запрошує у колоритну та яскраву мандрівку творчістю українських композиторів різних епох — від легендарної потужної увертюри до опери «Тарас Бульба» основоположника вітчизняної музики Миколи Лисенка до «Концертіно» молодого сучасного композитора Едварда Кравчука, музику якого за останній рік прослухало понад 7 мільйонів меломанів по всьому світу (за даними Spotify).

Звукописні партитури

просякнуті відповідним інтонаційним та тембровим шармом, як-от побудована на карпатському фольклорі «Гуцульська рапсодія» Майбороди, буввинські теми у «Рапсодії» Затуловського, «Ятрань» Жульєва, котра захоплює козацьким духом, «Троїсті музики» Колодуба, що відображає звучання найпопулярнішого народного інструментального ансамблю, та інші родзинки програми.

На початку концерту прозвучать урочисті фанфари «Слава Україні!» для великого духового оркестру сучасної композиторки, піаністки й органістки Грини Алексійчук, написані вже під час широкомасштабного вторгнення. У жовтні 2022 року до композиторки звернувся Алан Тонгрет, керівник Tongret ARTS LLC, американець, якому глибоко не байдужа ситуація в Україні після загарбницького нападу на неї держави-терориста. Замовив написання твору на підтримку нашої країни та демократії в усьому світі, до річниці початку повномасштабних бой-

Національний академічний духовий оркестр.
Фото Вікторії ГОЛОВЧЕНКО надане Національною філармонією України.

ових дій росії в Україні. Головною умовою і проханням пана Алана було те, щоб світову прем'єру та студійний аудіозапис здійснив саме наш Національний академічний духовий оркестр України. Генеральний директор колективу Олександр Піроженко радо підтримав цю ідею. Результатом співпраці стало, зокрема, відео Iryna Aleksiychuk, Glory to Ukraine!, solemn fanfare for a wind band. 1'30'' (https://www.youtube.com/watch?v=LjVHYU_sNVU).

На створення цих урочистих фанфар Грину надихнула молитва бійців батальйону «Азов» перед боем. Текст, що починається словами «Україно, мати героїв, зійди до серця мого», був написаний у 1919 році борцем за незалежність України Осипом Мацаком. Написаний кров'ю на стіні тюремної камери, в якій його було ув'язнено. В основі твору лежать дві музичні теми, які знайомі й дорогі серцю кожного українця — з Гімну України та з пісні «Ой у лузі червона калина».

■ ДОПОМОГА

Рік новий, пріоритет незмінний

На допомогу ЗСУ з обласного бюджету Черкащини виділили 14 мільйонів гривень

Людмила СТРИГУН

Черкащина придбала і передала для ЗСУ 17 антидронових рушниць, 25 засобів радіоелектронної боротьби для протидії БпЛА та необхідне обладнання для пунктів управління. Про це повідомив голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець. За його словами, на це з обласного бюджету виділили 14 мільйонів гривень.

«Рік новий, пріоритет незмінний. Працюємо і підтримуємо ЗСУ. Тож закрили чергові запити наших оборонців», — констатував очільник області. Каже, що потрібне матеріально-технічне забезпечення передали зенітно-кулеметному батальйону, що прикриває небо над Черкащиною, а також підрозділам, які зараз на першій лінії зіткнення.

Голова Черкаської районної військової адміністрації Валерія Бандурко додає, що 10 дронів, відповідно до запити військових, полетіли до бійців 72-ї ОМБР «Чорні запорожці», які боряться нашу країну в зоні безпосереднього зіткнення з ворогом. «За них вдячна компанії ТОВ «Агро-Рось» в особі засновника Анатолія Семиноги, який завжди підтримує ЗСУ, а також його колективу. Вони розуміють важливість і першочерговість завдань у допомозі нашим Силам оборони та безпеки», — зазначає очільниця і наголошує, що гуртом перемажемо ворога.

Анатолій Семинога, який традиційно сам відвозить допомогу захисникам на фронт, каже: «Хотів би висловити слова вдячності нашим захисникам за те, що вони боронять Україну і ми можемо спокійно працювати. І нашому колективу — за підтримку і розуміння тих процесів, які відбуваються в країні. Нинішнє підсилення для ЗСУ — це маленький внесок для спільної Перемоги від нашого трудового колективу».

Відвозять захисникам на фронт також запасні частини, продукти харчування і все інше, що замовлять військові, з якими завжди на зв'язку. ■

■ РЕГІОНИ

Новий будинок з укриттям

Іноземні меценати 14 багатодітним прийомним родинам зводять житло

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині родина переселенців Жанни та Олександра Сомових, у якій виховується восьмеро дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, заселилася у новий просторий будинок. Приїхали вони з міста Берислав Херсонської області. Через російську окупацію родина була змушена залишити власний двоповерховий будинок і шукати безпеки на Черкащині.

За період повномасштабної війни в Україні понад 80 прийомних родин втратили житло. З допомогою іноземних меценатів будинки для них зводять у межах проекту Фундації Олени Зеленської «Адреса дитинства». Ключі від сучасного та затишного помешкання великій прийомній родині Сомових на Черкащині вручила перша леді. Його зведення підтримав австралійський фонд Minderoo Foundation.

Великих прийомних родин на тепер в Україні — 3 тис. 100. «Кожній третій ми надали необхідні речі: від меблів до ноутбуків», — розповіла Олена Зеленська. Напевно, інші, хто потребує допомоги, може звертатися до нас.

На тепер у межах проекту фундації зводять 14 будинків для великих прийомних родин у восьми регіонах країни. Всі помешкання інклюзивні, енергоефективні, утеплені та облаштовані побутовою технікою. Загальна площа кожного — 285,5 кв. м. У дворах будинків встановлені бетонні укриття з металевими вибухостійкими дверима. Усі нові помешкання передають на баланс громад. Сім'ї мають право жити в них доти, доки існує їхня велика прийомна родина. ■

Тетяна РУДЕНКО

■ ПАМ'ЯТЬ

Етичне лідерство

Що говорить Валерій Залужний у фільмі «Незавершений політ» про загиблого очільника МВС Дениса Монастирського

Документальний фільм «Незавершений політ» розповідає про Дениса Монастирського.
Фото надане командою творців.

мішки, він завжди був дуже легкий, розважливий, ніколи не ухвалював поспішних рішень. Хоч би що я запропонував, той завжди казав: «Я подумаю». Коли я вперше зайшов до його кабінету, ще не знаючи Дениса, він узявся проводити мені екскурсію, розповідав, що тут і як. Показав своє хобі — настільний футбол. З ним можна було спілкуватися годинами, взагалі не помічаючи часу — легко й цікаво. Саме завдяки таким людям, як Денис, які в перші дні стояли пліч-о-пліч з усіма, нам вдалося зберегти країну. Це було складно. І от тоді було мінімум публічності, максимум роботи. Якраз про це народ має знати».

Режисер Микола Короткий так говорить про задум стрічки: «Наш меценат — це політик 2.0. Те, до чого ми ще не дозріли у політичному керівництві. Денис — ніби з майбутнього або прийшов у наше життя, щоб зада-

ти високу планку. Мистецтво для Монастирського було на першому плані; у всіх сферах життя він був передусім митцем. Глибокі юридичні та політичні знання, а також бажання працювати на суспільне благо і робили його політиком майбутнього. У своєму відеощоденнику він наголошує, що треба рятувати культуру, бо це буде єдине, що зможе навіть з попелу відтворити державу. Фільм сповнений віршів і цитат, а наскрізний сюжет побудовано навколо ліплення скульптури Божої Матері. Саме таку п'ятиметрову скульптуру авторства Олексія Леонова розміщено в Софії Київській за сприяння Дениса». Сценарист Дмитро Терновий додає: «Це насправді дивовижна історія про те, як чесна людина заходить у жорстку структуру і не ламається в ній, а трансформує її зсередини, «заражає» цю систему власними ідеями, візіями, цінностями». ■

Автор ідеї фільму Ростислав Смирнов, співзасновник батальйону «Добробат» і радник ексміністра, коментує: «Я ніколи не бачив Дениса без ус-

■ СЛАБКА ЛАНКА

Владна гойдалка турборежиму

Зе-блукалі між переправами

Тетяна ПАРХОМЧУК

У суспільстві витає ідея потреби створення уряду національної єдності з представників усіх політичних фракцій парламенту для того, щоб влада була спроможна ухвалювати проривні, нехай і непопулярні, рішення.

Йдеться про те, що це має бути технічний уряд, відповідальність за роботу якого повинні нести всі політичні, парламентські сили. Така собі своєрідна військова коаліція. Щоправда, вона мала б діяти як мінімум іще два роки тому.

А хто має очолити — чи безпосередньо самі лідери «ЄС», «Голосу» або ж «Батьківщини», чи представник однієї з цих партій, — це вже питання політичних домовленостей.

Отже, прихильники нової політично-управлінської конфігурації вважають, що доки влада не усвідомить потреби в такому дієздатному утворенні заради виживання держави, доти в нас наростатимуть, а не зменшуватимуться проблеми.

Звісно, рейтинг влади падатиме далі, бо для багатьох українців уже давно стало очевидним, що наші політики здебільшого зацікавлені у збереженні власної п'ятої точки, а не держави.

І цей, 2024-й, рік приречений стати тим періодом, коли можна і треба переходити до політики здорового глузду, хоча б тому, що вичерпується термін повноважень структур влади, обраних у 2019 році. І якщо через війну неможливо провести нові вибори, то альтернативою їм міг би бути інструмент національної злагоди.

Так виглядають теорія і обґрунтування необхідності створення уряду національної єдності.

Хоча якщо говорити про дійсність відповідально, то сьогодні вже не про єдність, а про уряд національного порятунку треба ставити питання.

А тут іще й атака колективним Заходом хуситів підсилює потребу промити вітчизняних політиків під таким контрастним політичним душем та знайти відповіді на нові запитання-виклики.

Нагадаємо, авіація та бойові кораблі США й Великої Британії в ніч на 12 січня завдали ударів по військових об'єктах угруповання хуситів у Ємені, які за підтримки Ірану в останні півтора місяця розгорнули полювання на торговельні судна в Червоному морі й фактично блокують морську торгівлю.

Так от, а чому Захід так не атакує агресорів України? Окрім того, що ми бачимо — внутрішні гальма загінтованості путіним наших партнерів, — є відповіді й у системі нашої влади.

Можновладці морально виглядають і поведуться, як підлітки. У чинної влади кипить юнацький егоцентризм, і тому вона вважає, що світ обертається навколо неї.

Але правда полягає в тому, що наш регіон для Заходу саме сьогодні ще не проблема — нагальних економічних інтересів на нашій території наразі немає. А у Червоному морі вони є, і неабиякі.

Піратство хуситів завдає Заходу шкоди на багато сотень мільйонів доларів.

А наша проблема — то наша проблема, і розраховувати треба передусім на себе.

Хто винен у тому, що останні два роки, коли Захід нам давав чимало з того, що просили, зелена влада просила ракети, а не верстати для виробництва власних ракет? А хто винний у тому, що не тільки Зе-влада, а й чимало її виборців — повні профани у світовій політиці і що вони взагалі не цікавляться політичною історією? Інакше всі ці люди знали б, що допомога нам з боку Заходу — це джекпот, який можна або протринькати, або інвестувати. Ми обрали протринькати.

Світ Заходу — світ цинічних дорослих. У цьому світі кожен сам за себе й сам вирішує свої проблеми. Допомогу надають, коли або винні, або вигідно.

Тепер маємо реальність, коли Захід зайнятий Єменом. А Україна?

Бути інфантильним підлітком — надто дороге задоволення. Захід атакує Ємен. Захід цікавить Ємен. Це реальність, приймайте її. Але ж чи можливо, щоб інфантильна влада прийняла цю незрозумілу для неї реальність?

Непопулярний статус-кво

Водночас схоже, що в обгортку уряду національної єдності можна загорнути шлях переходу влади Зе до виборів, куди без особливих зусиль штовхатимуть чергові помилкові рішення чинних керманців. Така собі своєрідна фіксація статусу-кво.

Стратегія ведення війни — однобока. Точніше, її взагалі немає. Діємо ситуативно. Московити як вели, так і ведуть і нав'язують нам ролі в їхніх сценаріях.

І якщо путін добиватиме ракетами й дронами всі міста й села, як він методично це й робить, то кого тоді захищатимуть ЗСУ в місцях безпосередніх зіткнень з окупантами?

Може, історія про новий Єрусалим на півдні України не така вже й утопічна? У той час, коли москвія налагодила масштабне штампування ракет, в Україні мляво робили вигляд запуску свого виробництва, хоча, окрім державних підприємств, це готові робити й невеликі приватні компанії.

Заради справедливості варто зазначити, що питання посилення захисту, налагодження випуску власної зброї серйозно не вирішувалось усі 10 років війни!

Можливо, наша влада пообіцяла союзникам, що не буде масово озброюватися, запустити виробництво? Тому, ймовірно, за умовами отримання допомоги від друзів, ми не могли закупувати в себе ж.

Незабаром і про це правда впливе.

Турборежим

А тим часом Україну знищують у турборежимі.

Хоча на заході країни є чимало різних невикористаних підземних об'єктів радянської доби, розрахованих на бомбардування, на яких можна було б уже давно розгорнути виробництво такої потрібної нам зброї.

Отже, порятунок вимагає від відповідальних осіб нашої держави серйозних реформативних. Якщо не радикально кадрових, то світоглядних: дорослих, тверезих і болючих.

Знищили єдину в світі «Мрію».

Водночас КБ «Луч» збанкрутили, уперше за 2014 року підприємство не отримало від Міноборони замовлення на протитанкові ракетні комплекси.

М-ТАС — підприємство з виготовлення якісної термомілизи для ЗСУ — розбомбили.

На ТОВ «Київгума» — єдиному виробнику аптечок для ЗСУ — обшуки СБУ паралізували роботу.

Хто там наступний для підризу обороноздатності?

Після масованої ракетної атаки України, удосвіта 13 січня, виявилось, що нам не просто, а катастрофічно не вистачає засобів оборони. Із 40 різних видних ракет ми збили 8, а 20 «приземлили» далеко від цілей за допомогою РЕБ.

Правда гірка. Її гіркота полягає ще

Війна скрізь. Коли ж закінчиться це пекло?

й у тому, що вся чинна влада — слабкий ланцюг держави, тому скрізь і рветься. Одні в Міноборони «спіонерили» гроші, другий — штурмує позиції без арти і дронів.

Марафон розказує, що у нас краще не буває, але кудись поділись бійці — треба всього 500 тисяч нових, і ніхто не каже, що, поки тих, хто на «нулі» не озброїти та не забезпечити всім необхідним саме зараз, будь яка мобілізація — це постачання оркам у тир нових мішеней.

Перманентний злив

Росія планує у 2024 році використати до 5 мільйонів снарядів. Україна — не менше 1 мільйона безпілотників. Хоча потрібно для стратегічного балансу хоча б 3 мільйони. Їх немає, бо, кажуть, немає коштів? Як і на мобілізацію, про що сказав міністр фінансів Марченко.

Звісно, будь-яка мобілізація — це гроші, зброя і реальна підготовка бійців. Влада має говорити людям: ми будемо мобілізувати громадян, ми будемо виплачувати «отаку» зарплату й забезпечимо «отаким» озброєнням.

Якщо держава цього не говорить, то відсутність комунікації, що й продемонстрував відкликаний законопроект про мобілізацію, нічого іншого, крім обурення, підозр і сумнівів, не породжує.

Бійці мають отримувати гідну оплату за свою мужність і жертвність. Наші захисники повинні бути дуже добре озброєні, бо ми не московити,

кві, більшість з котрих не обирали фах військового.

Коли держава перестає захищати і дієво представляти інтереси громадян, тоді її існування для чималої частини її ж мешканців, на жаль, перестає бути актуальним. Якщо влада лише про себе дбає, то й кожен пересічний — також лише про себе. Це обурливо, гірко, однак — які реалії, така й відповідь суспільства.

Вочевидь політика управління і військового керівництва запустила бацалу недовіри усередині суспільства. А на Заході подібний процес почався ще напередодні осені 2023 року, після невдачі літнього контрнаступу, саме тоді, коли віра західних експертів до нашого главнокомандувача Валерія Залужного дещо похитнулася.

При тому, що Захід і його інститути моделювання війни не хочуть визнавати й свою відповідальність за невдачу стратегію планування та реалізації контрнаступу ЗСУ з обмеженими можливостями та урізаними ресурсами.

Коні на переправі?

Однак головною проблемою залишаються якість і адаптованість до змін ситуацій політичної влади України. Але чомусь навіть спроб досягнути це не видно. Навпаки, давно з'явилося стійке відчуття, що країну послідовно зливають. То, може, цих «коней», які не тягнуть, поміняємо, бо до «переправи», на якій їх нібито «не міняють», ми можемо не дожити. Адже чим довше триватиме війна, тим більше буде нових ризиків втратити повністю державність, а в авторитарних державах з'явиться ще більше впевненості, що все можна вирішити жорстокою силою.

Система чинної влади слабка в період війни, бо не вміє аналізувати, прораховувати наслідки своїх слів та дій. Вона не здатна на нестандартну стратегію, проривні рішення. Однак, очевидно, саме така влада в Україні необхідна закулісним гравцям.

А тому або ми під час війни змінюємо систему разом з усіма обраними, або продовжимо ставити подібні запитання та робити подібні закиди до моменту, коли в них уже не залишиться сенсу.

Бо насправді цьому світові начхати на Україну. Війни були до нас і будуть надалі, незалежно від нашого існування як держави. І значення України, про яке медово мовлять наші союзники, — просто «казка», ще одна «тепла ванночка».

Отже, порятунок вимагає від відповідальних осіб нашої держави серйозних реформативних. Якщо не радикально кадрових, то світоглядних: дорослих, тверезих і болючих. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

КОЛІЗІЇ

Київ на американських гірках

Прорахунки союзників: випадкові чи сплановані?

Розгляд бюджету США перенесено на початок березня. А тим часом у світі створюються неофіційні міждержавні організації з пошуку допомоги Україні.

2024 рік гарантовано виглядає для Києва ще турбулентнішим за попередній. І чимало подій у ньому визначать, чи зможе Україна перемогти росію у війні.

Отже, у рівнянні війни для України головною невідомою величиною, від якої беззаперечно залежить фінальний результат, є роль Сполучених Штатів Америки.

Американська воєнна та фінансова допомога, навіть за умови збільшення підтримки з боку Європи, є тим фактором, від якого залежить не лише боєздатність українського війська, а й загалом функціонування Української держави й моральний стан українського суспільства. А вже понад половина бюджету України залежить від зовнішнього фінансування.

Діалоги про американську підтримку та аналіз прогнозів на майбутні вибори у США звучать не лише у високих київських кабінетах, у громадському транспорті, на кухнях українців удома й у тимчасовому житлі за кордоном, а й в аналітиці провідних американських та європейських ЗМІ.

США допомогу зупинили

Отже, нещодавно журнал News Week опублікував статтю аналітика американської розвідки Ребеки Кофлер, у якій вона звинувачує саме адміністрацію президента Джо Байдена в тому, що в Україні ллється стільки крові й це, на жаль, продовжуватиметься у 2024 році.

Також публічно координатор зі стратегічних комунікацій Ради національної безпеки США Джон Кірбі 11 січня підтвердив зупинку допомоги Україні адміністрацією Байдена, хоча виділені кошти в чинного президента є.

І ще не менш цікаво, що, незважаючи на санкції, американська влада відновила імпорту російської нафти.

Також низка американських ЗМІ повідомляють про те, що Україна веде таємні перемовини про мирний план з росією.

Ну, зважаючи на критичний дефіцит зброї в Україні та переваги росії у повітрі, напевне, такі втаємничені перемовини можуть мати місце. Водночас, оскільки Штати задають тренд на надання чи ненадання допомоги Україні іншими державами, виконуючи роль першої скрипки в оркестрі українських союзників, то саме до Америки апелює кремль, коли намагається нав'язати Києву переговори на власних умовах, применшуючи роль України до такої, яка позбавлена будь-якої суб'єктності.

Джо Байден донині публічно демонстрував протилежне. Але його перша каденція спливає у листопаді 2024 року, й, за всіма правилами американської політики, чинний президент, будь-який, не лише Байден, в останній рік правління перетворюється на «кульгаву качку».

Прикметно, що минулого року українці відчули, як це — втратити впевненість в американській підтримці.

Під час емоційного обговорення щодо доцільності багатомільярдної допомоги Вашингтона Києву в Конгресі США українці вже з'ясували відмінності між Сенатом та Палатою представників, вивчили імена їхніх спікерів і лідерів меншості.

Нагадаємо, голосування щодо надання Україні \$61-мільярдної допомоги через розбіжності між республіканцями та демократами щодо мексиканського кордону перенесли на січень. І хоча позитивне рішення видавалось очікуваним та навіть неминучим, але склалось не так, як гадалось. Хоча це й не стало сюрпризом. І анонсоване голосування, якщо воно буде, може стати останнім на користь України.

Тож на горизонті президентських виборів у США Україна втрачає впевненість у подальшій залізобетонній підтримці з боку Америки у війні проти росії.

Джокером тут виступає, звісно, Дональд Трамп, який може взагалі не бути допущеним до виборів 5 листопада. Та якщо його таки допустять, холодним душем для українців може служити красномовне різдвяне привітання експрезидента США, в якому він побажав опонентам «гнити у пеклі разом зі своєю Україною та росією».

Росія — хижа й озброєна до зубів

Головними постачальниками зброї для воєнної кампанії росії у 2024-му стають Північна Корея й Іран. Вони приєднуються до Білорусі та Сирії, які з початку війни стали головними воєнними союзниками москви.

І в той час, коли Вашингтон

У рівнянні війни для України головною невідомою величиною, від якої беззаперечно залежить фінальний результат, є роль Сполучених Штатів Америки.

тон під виглядом внутрішньополітичних розбірок і декларацій правової частини щодо допомоги Україні прямо блокує цей процес, Пхеньян і Тегеран передають росії велику кількість артилерійських снарядів і ракет.

Американці, які з іншими ядерними державами роззброїли Україну і передали третій у світі ядерний арсенал росії, разом із союзниками продовжують фінансувати путіна для закупівлі зброї й західних технологій, несправедливо відмовивши Україні у повноцінній воєнній підтримці. Вони чітко усвідомлювали неминучість провалу літнього контрнаступу ЗСУ і його наслідки, які їхня ліберальна преса використовує проти українців.

І якщо США не змогли вчасно передати Києву F-16 і підготувати бойових пілотів, то, зважаючи на «лінію Суворовікіна», залізобетонні опорні фортифікації росіян, мініні поля, танкові, артилерійські та авіаційні ударні групи у близькому фронтовому тилу, вони могли б

Україна — заручниця виборів у США?
Фото з сайту tsn.ua.

дати 500-700 ракет АТАСМС із касетними боеголовками, щоб вирівняти шанси. Штати цього не зробили й не роблять, маючи на складах їх надлишкову кількість і намагаючись навіть утилізувати.

Тобто, США не змогли разом із союзниками, незважаючи на «Рамштайн», провести оперативні й стратегічні моделювання війни в штабах НАТО, знайти точку перелому у війні або вивести її на інший рівень з перевагою ЗСУ.

Підсанкційний, ізольований Іран це зробив. Він надав росії тисячі «Шахедів», які докорінно змінили хід війни. Чого не змогли зробити «Байрактари».

Саме «Шахеда» стали головною проблемою для всієї інфраструктури, військової та зернової логістики, промисловості й стійкості українського суспільства, яке на ніч переселяється у бомбосховища або у

кетами для ПЗРК. Після цього Пхеньян запусив з третьої спроби військової супутник, який може визначати й коригувати цілі для МБР. Крім продовольства і палива, технологій з прискореного виготовлення ядерної зброї, Північна Корея хоче отримати від росії винищувачі й системи ППО. Особливо С-400. Про це писало американське ділове видання The Wall Street Journal.

США дуже стурбовані. За даними американської розвідки, про що прямо заявив Кірбі, за останні тижні Північна Корея поставила рф кілька десятків типів балістичних ракет. Порушуючи всі можливі міжнародні санкції, за які голосувала москва.

Союзники дружно заволали до росії «припинити будь-які операції з КНДР по зброї». І рішуче засудили це. При цьому — не звертаючи уваги на виявлені 42 ключові деталі, в

ною американська москвоцентрична політика.

У діловій Америці в питанні розбудови миру в Європі наразі чітко простежується стурбованість метою номер один: не допустити велику війну на європейському континенті. І американська еліта зависла у дискусії щодо гіпотетичного членства України в НАТО.

Тобто, прийняти Україну — це краще для збереження миру в Європі чи, навпаки, неприйняття нашої держави в НАТО збереже мир у Європі? Більшість відповідального американського військово-політичного істеблшменту на цей момент вважає, що прийняття — це краще. Хоча НАТО не дуже хоче воювати з росією.

Але прийняти як? У яких контурах? У кордонах 1991 року?

Улітку йшлося про те, що Україна покаже значні результати. Їх не було. Хоча також питання, чому контрнаступ відтягнувся аж до літа, а не був навесні, як про це молила чимало західних незалежних військових експертів із числа кадрових офіцерів. Щоб орки краще підготувалися для захисту? Вони мали дев'ять місяців, аби «закопатися», зробити непробивні фортифікаційні споруди й замінувати все.

Водночас колективний Захід не дав Україні озброєння, котре, згідно з усіма доктринами НАТО, було необхідне для прориву тривалої оборони. Це — засоби авіації та далекобійні ракети.

То що сталося: союзники помилились у математичних розрахунках і недодали Києву зброї чи вони завідомо вели нас у позиційний тупик?

Щоправда, з'явилась надія. Днями президент України Володимир Зеленський та прем'єр Британії Ріші Сунак підписали безпекову угоду на 10 років.

Лондон обіцяє «забезпечити здатність ЗСУ повністю відновлювати територіальну цілісність», спільно просувати Україну в НАТО, навчати українських військових, поставити зброю, залучити Україну до оборонних розробок та надавати розвідувальну інформацію».

Цеглина на цеглину

За час підготовки до літнього контрнаступу стала очевид-

Валентина
СТРІЛЬКО,
кандидатка
педагогічних
наук,
президентка
міжнародного
освітнього
фонду імені
Ярослава Мудрого, жителька
Золочівської громади

Не зробив сам

Неоголошена війна проти волонтерів і меценатів

Послідовники Терещенка і Чикаленка

В Україні, як і в цілому світі, волонтери й меценати завжди були в пошані, адже завдяки їхнім розуму, коштам, невтомній праці Україна ставала сильнішою, зміцнювалися її культура, освіта, армія.

Наприклад, в історію України увійшла родина меценатів Терещенків, які 80 відсотків своїх прибутків витрачали на благодійну українську справу, а на їхньому родинному гербі був напис: «Прагнення до суспільної користі». Український меценат Євген Чикаленко колись дуже влучно сказав: «Полюбите Україну до глибини своєї кишені», — і сам був у цьому яскравим прикладом.

У Золочівській громаді, що на Київщині, дуже багато волонтерів та волонтерських груп, які з 2014 року активно і різноманірно допомагають Збройним силам України. Їхній внесок у нашу майбутню Перемогу — неогіненний!

Серед багатьох активістів цього меценатського напрямку мені відома низка прізвищ волонтерів і меценатів, які проживають у Золочівській громаді. Зокрема, Марина Митяй (Маруся Добра, с. Гнідин), яка з 2014 року щоденно займається волонтерською діяльністю і сотні разів возила на фронт допомогу бійцям. Також плідно працюють у нашій громаді й багато інших волонтерів та волонтерських груп. Серед них хочеться виділити Сергія Петровича Ярижка — вчителя трудового навчання Вишеньського ліцею, який виготовляє багато різноманітних, вкрай необхідних нашим захисникам на передовій речей: окопні свічки, «буржуйки» та інше; Олександру Лещенку (с. Гнідин) — організатора «Тилової кухні», яка готує смачні страви для бійців на передову; волонтерську групу «Золоті дівчата» (с. Гнідин), інші такі ж колективи в селах Вишеньки та Гнідин; у садівницькому товаристві «Острів», які плетуть маскувальні захисні сітки для фронту; Ірину Малахову (с. Вишеньки), яка активно працює, забезпечуючи військових, переселенців, інших громадян медпрепаратами в рамках програми з тактичної медицини; вишеньські колективи «Кухарський вулик», «Бджілки» та багато інших українських патріотів.

Одним із потужних місцевих осередків волонтерського руху не тільки в Золочівській громаді, а й в Україні, є декілька волонтерів, меценатів, благодійників, які створили громадську організацію «За розвиток Золочівської громади!» та Асоціацію волонтерів Андрія Ахтирського, об'єднавши навколо себе більш ніж сто волонтерів, десятки громадських, волонтерських і благодійних фондів. Майже всі волонтери проживають у Золочівській громаді, як і керівники цих меценатських об'єднань — Анатолій Бідюк та Андрій Ахтирський.

На мою думку, їх можна назвати унікальними українськими патріотами, які є не тільки активними волонтерами, а й визначними українськими меценатами. Разом з іншими соратниками-волонтерами вони витрачають на підтримку Збройних сил України, Української держави, українського народу свої чесно зароблені кошти, як і родини Терещенків та Чикаленків у XIX-на початку XX століття.

З перших днів російського повномасштабного вторгнення в Україну ці волонтери неодноразово возили на передові фронтові рубежі придбане за власні кошти необхідне військове обладнання, сотні дронів, на замовлення воїнів — десятки автомобілів різних марок, медикаменти, обмундирування для захисників України, а також продукти харчування для них та все, що було так необхідне для боїв на фронті.

Андрій Ахтирський особисто, разом зі своїм колективом, часто під обстрілами, привозив ці гуманітарні вантажі в Маріуполь, Бучу, Ірпінь, Бахмут, Херсон, Чернігівську, Запорізьку, Донецьку, Луганську, Харківську, Черкаську області.

Волонтери витрачають на підтримку Збройних сил України, Української держави, українського народу свої чесно зароблені кошти, як і родини Терещенків та Чикаленків у XIX-на початку XX століттях.

З початку повномасштабного вторгнення в Україну російських військ волонтери, благодійники та інші патріоти під загальним керівництвом Андрія Ахтирського та Анатолія Бідюка надали фінансової, матеріальної допомоги та спеціальної військової техніки Силам оборони України на суму понад 100 мільйонів гривень. Окрім того, військовим шпиталю, іншим закладам охорони здоров'я України передано медичного обладнання та ліків на суму понад 20 мільйонів гривень. Ці благодійники у важкий для України час не забували і про дітей, і про мешканців прифронтових територій, переселенців та інших постраждалих від російської агресії, в тому числі й жителів Золочівської громади. І на ці програми окремо було витрачено особистих коштів меценатів-волонтерів близько 40 мільйонів гривень. А всього за всіма цільовими благодійними програмами вони використали власних коштів понад 180 мільйонів гривень!

Заборонити благородство!

Здавалось би, будь-який розумний керівник будь-якої громади України міг тільки мріяти про те, щоб на його території з'явилися такі унікальні меценати-волонтери. Але для золочівського сільського голови Олександра Лазаренка волонтерська й меценатська діяльність Асоціації волонтерів Ан-

дрія Ахтирського стала, як кажуть, кісткою попереку горла. Чи то заздрість затуманила розум сільського керманіча, чи якісь інші причини спонукали золочівського сільського голову розпочати неоголошену війну проти команди волонтерів-благодійників та особисто проти Андрія Ахтирського як керівника Асоціації волонтерів.

Наприклад, у селі Гнідин на приватній території Андрія Ахтирського згідно з договором від 2022 року ведуть свою статутну діяльність волонтери з його команди, де, зокрема, в гаражі господарської споруди власника землі ремонтують автомобілі для Збройних сил України, які були пошкоджені під час боїв на фронті або щойно придбані волонтерами і готуються для передачі воїнам-захисникам, або проходять техогляд волонтерські автомобілі, які направляються з гуманітарними вантажами для воїнів Сил оборони, чи проводиться їх огляд після повернення із зони бойових дій.

Звичайно, на своїй земельній ділянці Андрій Ахтирський тимчасово розміщує і свої особисті автомобілі, на що має за-

конне право. В цьому ж тимчасовому господарському приміщенні зберігаються і гуманітарні вантажі для української армії, переселенців та мало-забезпечених мешканців Золочівської громади. З цього місця також виїжджають у різні куточки України завантажені автомобілі з благодійною допомогою.

Олександр Лазаренко спільно зі своїми поплічниками чомусь назвав це місце тимчасовою волонтерською діяльністю станцією технічного обслуговування, яка діє на підприємницьких засадах та за рахунок ремонтів автомобілів сторонніх осіб заробляє собі кошти. При цьому, на їхню думку, на вказаній приватній земельній ділянці Андрія Ахтирського порушуються санітарно-екологічні норми довкілля та безпечно життя населення с. Гнідин. У зв'язку з цими надуманими обставинами, які не відповідають дійсності, що неодноразово підтверджено актами перевірок державних санітарно-екологічних закладів та лабораторій, Олександр Лазаренко разом із залученими ним особисто та деякими зацікавленими «діячами» сільської ради безкінечно пишуть необґрунтовані скарги в різні інстанції та направляють на територію землевладіння Ахтирського А. О. безліч різних перевірок з багатьох державних установ, що суттєво заважає волонтерській діяльності.

Отже, Андрій Ахтирський разом зі своєю командою волонтерів з усіх сил робить усе можливе і неможливе для наближення нашої довгожданої Перемоги, а от Олександр Лазаренко та його поплічники, виходить, цього не хочуть, бо чинять безпідставний і надуманий шалений спротив активній діяльності волонтерів, намагаючись своїми незаконними діями припинити будь-які волонтерські роботи на приватній земельній ділянці керівника Асоціації волонтерів — Андрія Ахтирського.

Є й інші яскраві приклади протизаконних дій влади проти волонтерів. Ще в 2021 році Андрій Ахтирський за договором купівлі-продажу придбав у власність старі будівлі колишнього господарського двору місцевого сільськогосподарського підприємства та, згідно з законодавством України, переоформив на себе в оренду земельну ділянку площею близько 1,7 га, в межах якої й були розташовані старі господарські будівлі та споруди. Як бізнесмен, Андрій Ахтирський замовив проєктно-технічну документацію для реалізації своїх бізнесових задумів, в результаті чого він

нити перепони в реалізації такого потрібного як для держави і її Збройних сил, так і для Золочівської громади проєкту, що виражалось, зокрема, в ухваленні незаконних рішень сільською радою, в призначенні протизаконних комісій сільської ради, ненаданні вчасно забудовнику необхідних містобудівних умов та обмежень, а також в інших заборонах цього проєкту.

Водночас золочівський сільський голова Олександр Лазаренко шляхом обману й спотворення реальних фактів надає неправдиву інформацію громадськості та всіляко маніпулює думками місцевих жителів, поширює серед депутатського корпусу неправдиву інформацію про заплановане замовником будівництво. І як результат — заморожено з вини місцевої влади та особисто її керівника.

Наведу ще один приклад неадекватної поведінки очільника Золочівської сільської ради Олександра Лазаренка, який важко зрозуміти будь-якій людині зі здоровим глуздом. Він стосується проведення запланованої волонтерами благодійної акції 1 вересня 2023 року.

За попереднім погодженням з керівництвом Вишеньського ліцею волонтери закупили за власні кошти учнівські рюкзаки з усім необхідним для школярів приладдям і планували вручити їх усім 69 першокласникам у цей святковий день 1 вересня в ліцеї.

Звичайно, волонтери вважали, що їхній меценатський вчинок буде зрозумілий усім та прийнятний не тільки для учнів, а й для їхніх батьків та вчителів.

Однак, здавалось би, зрозуміла та благородна для всіх цивілізованих людей ініціатива не відбулася через нелюдський, аморальний вчинок та грубе втручання керівництва Золочівської сільської ради. Вони відмінили цей захід та дали незаконну вказівку дирекції Вишеньського ліцею відмовитися отримувати будь-яку благодійну допомогу для дітей та ліцею від Асоціації волонтерів Андрія Ахтирського!

Також 31.08.2023 р. директорка Вишеньського ліцею панюкова Гурська Лілія Володимирівна написала у вайбер і подзвонила керівнику Асоціації волонтерів та вимагала негайно демонтувати 10 придбаних та напередодні встановлених волонтерами на території ліцею з її дозволу лавочок саме до 1 вересня. Вона заборонила їм у приміщеннях ліцею вручати всім 69 першокласникам рюкзаки з письмовим приладдям та нагороджувати цінними подарунками 21 старшокласника — переможців раніше проведеного спільно з ліцеєм конкурсу малюнків «Наш захисник України».

Крім того, всіх особливо здивувала відмова директорки ліцею від будівництва та облаштування на території школи за кошти Асоціації волонтерів су-

■ СВАВІЛЛЯ

І ІНШИМ НЕ ДАМ

У Золочівській громаді, що на Київщині, свавілля вперто веде боротьбу з благородством. Допоки?

часного спортивного майданчика для школярів та сільської молоді: футбольного, волейбольного, баскетбольного полів та іншого спортивно-оздоровчого обладнання, яких у ліцеї немає.

А ще більше було здивування волонтерів, коли в першій половині дня 31.08.2023 року за наказом безвідповідального та аморального керівництва сільської ради всі 10 встановлених та забетонованих лавочок незаконно демонтували робітники комунального підприємства Золочівської сільської ради та склали їх як непотріб під парканом ліцею.

Цю благодійну акцію меценати запланували не для дирекції ліцею, не для керівництва сільської ради, а для школярів — майбутніх гідних громадян вільної України!

Але в черговий раз через свавілля керівництва Золочівської громади, зокрема її голови Олександра Лазаренка, виконати благодійну місію волонтерам не вдалося.

Це один приклад свавілля Золочівської місцевої влади. Асоціація волонтерів Андрія Ахтирського запропонувала золочівському сільському голові провести 30 вересня 2023 року на базі Вишеньського ліцею захід у масштабах Бориспільського району — відзначення Всеукраїнського дня бібліотек. За власні кошти вони закупили на суму майже 250 тисяч гривень книжки з історії сіл Бориспільського району місцевою краєзнавицею. Погодили цю благодійну акцію з Бориспільською районною військовою адміністрацією. Планувалось усі ці видання подарувати більш як 50 бібліотекам та школам Бориспільського району, ліцеям сіл Вишеньки та Гнідин. Але золочівський сільський голова Олександр Лазаренко навідріз відмовився проводити і цей захід, безпідставно аргументуючи надуманими доводами, боячись

популяризації самої авторки — мешканки Золочівської громади — та зростання позитивного іміджу та авторитету Асоціації волонтерів Андрія Ахтирського серед мешканців громади.

Ліки для нужденних і діагноз для голови

Надзвичайно актуальним питанням у Золочівській громаді є забезпечення жителів дешевими та якісними ліками необхідного асортименту.

Андрій Ахтирський — соціально відповідальний бізнесмен, який з нуля разом зі своїми партнерами створив в Україні велику мережу ап-

анімобіль швидкої допомоги, який планували використовувати і як автомобіль швидкої допомоги для мешканців громади, і як автомобіль екстреної доставки тяжких хворих, пенсіонерів та інших осіб, яким самостійно тяжко дістатися до централізованих медичних закладів Борисполя та Києва. Але й ця ініціатива не знайшла належної підтримки Олександра Лазаренка.

По-перше, він виставив менеджменту системи аптек АНЦ завищену в 6 разів (!!!) орендну плату в порівнянні з попереднім орендарем.

По-друге, він особисто заявив Андрію Ахтирсько-

терки з історії сіл Вишеньки, Гнідина та Бориспільщини, потім отримують друковану листівку на ці теми. Після завершення лекції переселенці та малозабезпечені жителі Золочівської громади мають можливість безкоштовно отримати хліб спеціальної випічки, ліки та інше. Але і ця благодійна акція волонтерів видалась для Олександра Лазаренка ледь не катастрофою планетарного масштабу! На одній із нарад у сільській раді він дав негативну оцінку діям волонтерів і наказав вишеньському старості Віталію Пилипчуку провести відповідну бесіду з волонтерами Асоціації, щоб вони більше таких акцій у селі не проводили. Передав побажання, щоб їхали проводити благодійні акції в інші села і міста! Коли така заборона не допомогла, почали під час проведення волонтерами своїх щонедільних благодійних заходів влаштовувати різні провокації з метою завадити їх проведенню. То позбавляли місця на базарі для проведення цих заходів, то свідомо вказували місце для роздачі безоплатного хліба майже 400 нужденним мешканцям біля відкритих антисанітарних базарних туалетів, то взагалі організовували стоянки інших автомобілів у місці роздачі людям ліків та хліба, то погрожували зняти колеса зі спецавтомобіля волонтерів, якщо вони не покинуть місце проведення акції тощо. І це в той час, коли поруч уже в черзі чекають проведення цієї благодійної акції близько 400 мешканців громади!

Неоголошену війну проти благодійників і меценатів Асоціації волонтерів Андрія Ахтирського Олександр Лазаренко не припиняє ні на мить. Його агресія стосовно людей, які від щирого серця чесно виконують свій громадянський обов'язок у важкий для України час, тільки зростає. На жаль, таких відверто аморальних прикладів ділка від влади Олександра Лазаренка можна навести безліч.

У зв'язку з цим так і хочеться запитати в цього сільського диктатора: чи він при своєму розумі?! І що за майже 20 років свого правління він особисто зробив для громади? Може, інвестиції якісь залучив і створив робочі місця? Може, щось збудував для села? Може, в приватних новозведених багатоквартирних будинках житлового комплексу «Ідея» виділив квартири вчителям села Гнідин та Вишеньки, які до цього часу мешкають у приміщеннях ліцеїв? Може, як колись давно обіцяв, збудував Будинок культури в селі Гнідин? І таких запитань, на які у Олександра Лазаренка відповіді немає, — багато!

Тож, якщо сам не вмієш працювати для блага громади й України, не заважай це робити іншим! ■

Агресія стосовно людей, які від щирого серця чесно виконують свій громадянський обов'язок у важкий для України час, тільки зростає. На жаль, відверто аморальних прикладів ділка від влади Олександра Лазаренка можна навести безліч.

тек низьких цін — АНЦ. Він запропонував золочівському сільському голові Олександру Лазаренку відкрити таку аптеку і в с. Гнідин, бо багато хто з місцевих жителів їздять до київських аптек АНЦ, оскільки там ціни набагато нижчі, ніж в аптеках сіл Гнідин чи Вишеньки. Після відкриття аптеки планували силами волонтерів безоплатно розвезти ліки до будинків тяжко хворих та лежачих односельців, згідно з попередніми замовленнями. У всіх селах громади планували встановити автомати попередніх замовлень та видачі ліків. Це особливо вигідно було б жителям села Петропавлівське, де відсутня аптека. В аптеці передбачалась і безкоштовна видача ліків малозабезпеченим жителям громади та деяким категоріям переселенців.

Крім того, Асоціація волонтерів закупила та повністю облаштувала сучасним медичним обладнанням ре-

■ ПОКОЛІННЯ НОВОГО ЧАСУ

Юліян Дябога: з Америки з пошаною — захисникам України

Юні волонтери зі США допомагають захисникам України

Тетяна ПАРХОМЧУК

Доки дорослий Захід, виписавши вексель України, постійно стверджує, що підтримує її й обіцяє надавати допомогу стільки, скільки буде потрібно, а тим часом зброї бувають, юне покоління діє чіткіше й значно послідовніше.

Вочевидь молодь усього світу краще відчуває, розуміє і зважає, наскільки глибокий і широкий розрив відносин колективного Заходу з росією, тому в демократії реально немає іншого вибору. Адже повернутись у часи «доброго путіна» практично неможливо. Хоча б тому, що це може стати катастрофою для всього демократичного світу, який з високою часткою вірогідності, зважаючи на руйнівну силу московської диктатури, може розпастися.

І доки Україну союзники в певні моменти, на жаль, розгойдують затягуванням з надання допомоги, юні американці українського походження діють чесніше, чіткіше, незалежно й незважаючи на політичну каламуть, котра подекуди виринає на поверхню.

Певно, так на колективному Заході, зокрема в Сполучених Штатах Америки, формується нове, молоде покоління відповідальних, прогресивних політиків.

17-річний юнак українського походження Юліян Дябога з перших моментів повномасштабного вторгнення в Україну вирішив не бути осторонь такої зухвалої, масштабної, кривавої несправедливості з боку агресорки московії та діяти своїми можливостями. Він зініціював у своєму навчальному закладі Ріджис (Regis High School) у Нью-Йорку періодичний збір коштів на підтримку української армії.

До чергового проєкту Юліяна долучився його шкільний друг українського походження Модест Бурчак, а до них — уся школа: учні, вчителі та адміністрація.

Як зізнався Юліян, який народився і виріс в Америці, він вважає Україну своєю другою Батьківщиною і рідною землею. Його мати Оксана родом із Тернополя.

Минулого року за ініціативою Юліяна було зібрано та відправлено до України, а саме для солдатів, котрі воюють за Бахмут, 784 пари шкарпеток. Цими днями Юліян Дябога разом з друзями відправили для українських воїнів на передову 1 тис. 170 пар шкарпеток.

Ми дякуємо всім, особливо юним громадянам благополучних демократичних країн вільного світу, за небайдужість до захисників, цивільних мешканців України, котра волею долі несе на своїх плечах відповідальну, надважку місію захисту цивілізаційного шляху розвитку світу.

І абсолютно не здивуємось, якщо через декілька років побачимо Юліяна і таких, як він, піднесених і глибоко свідомих юнаків та юнок серед молоді політичної еліти США. ■

ПОСТАТІ

Столітнє змагання за Україну та її церкву:

доля родини протоієрея Микити Кохна

Андрій КОВАЛЬОВ, голова Громадської ініціативи «Історія УАПЦ», кандидат політичних наук, офіцер Збройних сил України

Закінчення. Початок у номері «Україна молода» за 10 січня

Михайлівська парафія у Хлестунівці була розколота агітацією московського попа. Парафія велика, початки виявилися дуже важкими, й багато праці поклав отець Микита, поки привів громаду до повного об'єднання. На цю парафію у 1924 році, на храмове свято на Михайла, був запрошений колишній прем'єр-міністр УНР, ідеолог УАПЦ Володимир Чехівський. Своєю проповіддю Володимир Чехівський справив на парафіян дуже сильне враження під час літургії і своїми промовами під час парафіяльного з'їзду.

На цій парафії отець Микита Кохно прослужив пів року, і до нього приїхала делегація вірян УАПЦ з Мар'янівки, що біля Шполи. Мар'янівські парафіяни прохали отця Микиту врятувати їхню парафію, бо священник, який служив там раніше, публічно, під тиском совєцьких безбожників, зрікся свого сану і там же вів страшену антирелігійну пропаганду. І отець Микита Кохно дав їм свою згоду, жаліючи парафію і людей.

Надзвичайно складно було починати все з нуля на новій парафії, але за короткий час парафія оздоровилася. Отець Микита і тут не затримався, бо здійснював воістину апостольське служіння. Він передав парафію у Мар'янівці молодому священникові, який народився і жив у цьому селі.

Єпископ Черкаський Юхим Калішевський помітив, що переїзди з парафії на парафію дуже позначилися на здоров'ї отця Микити Кохна та родини. Єпископ запропонував активному та невтомному отцю Микиті дві хороші парафії в Черкасах і в містечку Млієві. У 1925 році отець Микита з родиною переїхали до Млієва.

Як згадувала Віра Кохно, у Млієві «...була прекрасна церква, чудовий хор, а головне — населення було національно дуже свідоме. З цього ж села походив титар Данило Кушнір, який став жертвою польських єзуїтів і про якого згадує в «Гайдамаках» Т. Г. Шевченко».

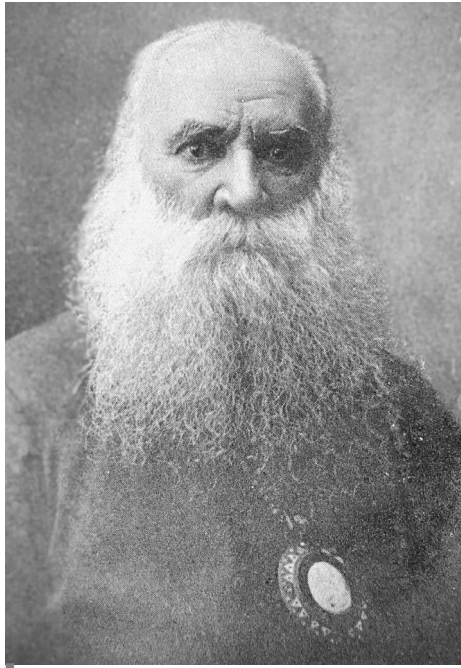
Відтак, у Млієві протоієрей Микита Кохно був причетний до канонізації і церковного пошанування священномученика титара Данила Кушніра, більш відомого в народі як святий Данило Мліївський.

Родина отця Микити мешкала у хаті на церковному подвір'ї, і тут 22 вересня 1925 року в отця Микити та пані Віри народилася донечка Катерина.

У Млієві, здавалося б, священник з родиною могли знайти спокій, але спокій був коротким. 1926 року єпископ Юхим (Калішевський) благословляє протоієрея Микиту Кохна рятувати парафію УАПЦ в селі Ташлик біля Сміли. У Ташлику сектанти спалили хату і подвір'я місцевого голови Смілянської ради парафії УАПЦ. Ці ж сектанти погрозували вбити отця Микиту Кохна. Отець Микита був дуже дисциплінованим і корився волі єпископа, а ще більше боліла йому справа церкви, і він дав згоду прийняти цю парафію. Йому вдалося і тут своїм авторитетом і послідовним ревним служінням зліквідувати секту та розколю.

У 1927 році отця Микиту Кохна призначено настоятелем «Грецького» Різдва Пресвятої Богородиці кафедрального собору в місті Зінов'євську (нині Кропивницькому) й обрано головою Зінов'євської церковної округової ради УАПЦ. Священник із дружиною і трьома дітьми знову переїздить. Тепер уже до Зінов'євська, тобто сучасного Кропивницького.

17—30 жовтня 1927 року отець Микита Кохно як делегат бере участь у Другому всеукраїнському православному церковному соборі УАПЦ. На цьому соборі з посади митрополита Київського і всієї України був усунутий отець-митрополит Василь

Митрополит Василь Липківський.

Липківський. Замість нього на цю посаду обрали митрополита Миколу Борецького.

Отця Микиту постійно переслідували професійні войовничі совєцькі безбожники і комуністи. Також за наклепами комуністів його заарештовували у 1927 році під час служіння у Зінов'євську і кинули до в'язниці.

У 1928 році отець Микита Кохно запросив зархірейським візитом до Зінов'євська у храм Різдва Пресвятої Богородиці митрополита Київського і всієї України Миколу Борецького. Це був знаковий візит, адже до обрання на київську кафедру владика Миколай був єпископом Зінов'євським.

У 1930 році він залишає своє служіння у Зінов'євську і на прохання владика Миколи Карабіневича переїздить з родиною до села Городецького на Уманщині, де став настоятелем Покровського храму. У Городецькому діяльному українському священника помітили чекісти і за активну проповідь Євангелія його вдруге заарештову-

В Україні до видання готується книга спогадів Валентина, Тараса та Віри Кохнів. Книга, яка дозволить українським читачам з перших вуст — крізь призму життя, боротьби, перемог та трагедій однієї української родини пізнати історію багатостраждального українського народу у ХХ столітті.

ють у 1930 році і кидають до в'язниці. Згодом отця знову відпускають на волю.

Наприкінці 1931 року Старокиївська парафія обирає і запрошує отця Микиту Кохна на настоятеля Софійського собору в Києві. У січні 1932 року він з родиною переїздить до Києва і стає настоятелем Софійського собору.

У червні 1932 року друг юності отця Микити Кохна — митрополит Харківський і всієї України Іван Павловський, предстоятель Української православної церкви, запрошує отця з родиною переїхати до Харкова. У той час Харків був столицею під-більшевицької України.

На посаді настоятеля Софійського собору в Києві отця Микиту Кохна змінив архієпископ Юрій Міхновський, а сам отець Микита був призначений настоятелем Воскресенського кафедрального собору УАПЦ у Харкові, де співслужив владіці Івану Павловському.

У Харкові протоієрея Микиту Кохна обирають членом Всеукраїнської православної церковної ради — керівного органу Української автокефальної православної церкви.

Під час Голодомору 1932—33 років карателі з НКВС видають наказ із заборобою пускати до храмів голодуючих і надавати їм допомогу. Попри цю заборону, митрополит Харківський та всієї України Іван (Павловський) та протоієрей Микита Кох-

Протоієрей Микита Кохно з дружиною Вірою і дітьми: Валентином, Катериною і Тарасом.

но організували у Воскресенському соборі у Харкові підпільну їдальню для сотень голодних українців, яким вдавалося втекти до Харкова з оточених і приречених російськими окупантами на смерть голодних сіл.

Під час німецької окупації в Харкові відбулася виставка про злочини російсько-більшовицьких окупантів, там кілька вірян УАПЦ свідчили, що їм вдалося врятуватися від Голодомору завдяки підпільній їдальні у Воскресенському соборі.

Через донос російські карателі викрили підпільну їдальню, і всіх, хто там був, арештували. Не уникли арешту й митрополит Іван (Павловський) і отець Микита Кохно, хоч незадовго їх відпустили на волю.

Воскресенський кафедральний собор у Харкові безбожники знищили у 1934 році.

У 1933 році, під час Голодомору в Харкові, родина отця Микити насилу врятувалася від голоду. Пані Віра, щоб прогону-

Митрополит Микола Борецький.

якого теж арештували совєцькі карателі. У отця Микити та отця Андрія одночасно чекісти проводили обшук.

Як свідчить син отця Микити — Тарас — написав донос на батька у НКВД єпископ УАПЦ Володимир Бжосновський, він же свідчив проти отця Микити Кохна під час судових засідань.

29 березня 1936 року спеціальна колегія окупаційного Харківського обласного суду засудила отця Микиту Кохна за статтею 54—12 Кримінального кодексу УРСР до 3 років в'язниці.

Чекісти вивезли його до концентраційного табору в Росії біля станції Вяземська у Хабаровському краї. Звідти він ще надіслав родині кілька листів.

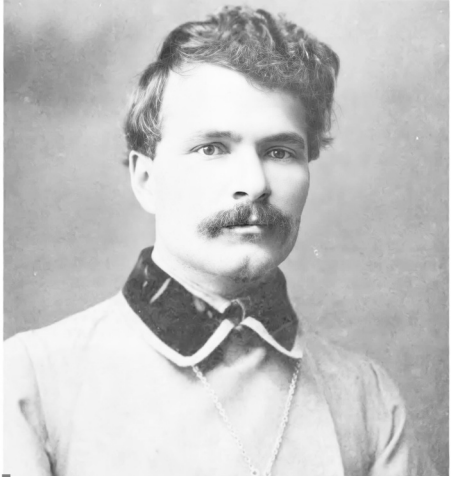
За активну проповідь Христа і за те, що не зрікся свого священного сану, карателі вже у концтаборі повторно засудили до 25 років ув'язнення без права листування. На мові совєцьких карателів оте «без права листування» означало смертний вирок. За віру Христову і Україну розстріляний у заслання, ймовірно, у 1938 році.

Напередодні розвалу імперії зла — Совєцького Союзу — генеральна прокуратура починає перегляд справ репресованих українців. Це була одна з вимог політично активних українських організацій, які виникали на хвилі «перестройки». Тож 12 серпня 1991 року, за трохи менш як два тижні до проголошення відновлення Незалежності України, совєцька прокуратура реабілітувала отця Микиту Кохна і визнала його невинним у вчиненні так званих злочинів. Але чи треба комусь ця так звана «реабілітація», здійснена комуністсько-фашистським людиноненависницьким режимом? Кому потрібна ця «реабілітація» жертви вбивства, яку проголошують убивці й окупанти? На жаль, така реабілітація не поверне нам світлоча Української церкви, активного, освіченого, щиро віруючого священника Микиту Кохна, не поверне і мільйони українців, закатованих, знищених і вбитих Голодомором, організованим російсько-більшевицькими окупантами.

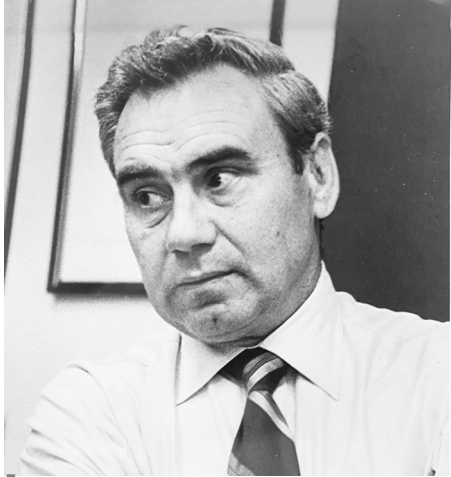
Так само більшовики вбили і друга отця Микити Кохна, митрополита Івана (Павловського), якого чекісти арештували 1936 року і вивезли до Казахстану, де його закатували за Христа і Україну.

Родина священника-мученика Микити Кохна лишилася напризволяще. Більшовики просто викинули бідну паніматку Віру з трьома малими дітьми на вулицю помирати з голоду.

Добра парафіянка УАПЦ у Харкові і справжня християнка Катерина Гаращенко прийняла в свою хату родину отця Микити, виділивши їм одну кімнату. Знайшлася ще одна добра людина, яка прийняла Віру Кохно на роботу санітаркою. Згодом паніматка Віра знайшла додаткову працю архіваріуса в Харківському музеї. Своєю матір діти не бачили місяцями. Щоб утримати родину, паніматка Віра працювала довгі години без вихідних

Митрополит Іван Павловський.

Валентин Кохно.

Тарас Кохно.

днів. Ішла на роботу — діти ще спали, поверталася додому — діти вже спали. Лишала на столі щоденно три рублі на харчі й коротку записку з переліком необхідної роботи. Діти мусили розпалити чавунну пічку, зварити їсти, прибрати хату, виконати шкільне домашнє завдання та йти до школи, і все це з молитвою. За старшого лишався Валентин. У той час йому було тринадцять років.

Щоб полегшити матеріальний стан родини, в час літніх канікул щороку діти їхали по селах до своїх далеких родичів. І в цьому випадку Валентин був за старшого — мусив знати, на який потяг сідати, де треба робити пересадку і головне — куди їхати.

Кожного літа Валентин Кохно шукав якусь роботу, щоб заробити копійку. Ще підлітком працював на залізниці: викручував свердлову дірку в залізничних рейках, розвантажував вапно з вагонів. Більшовики любили і шанували експлуатацію дитячої праці.

Школярі-піонери, довідавшись, що Валентин, Тарас і Катерина — діти священника, та ще й репресованого, — не давали їм проходу. Дразнили, штовхали, били по обличчю, злородно втішаючись, реготали. Часом, зваливши когось із малих Кохнів на підлогу, били ногами, а він, заглушивши руками обличчя, не боронився, лежав і тихо молився, аж поки задзвонить дзвінок на урок.

Ще п'ять років поневіряня у советському Харкові насилу пережила родина Кохнів практично у підпіллі, як і вся щира, національно свідомо українська громада у Харкові напередодні Другої світової війни.

Із відступом сталінських військ із Харкова і приходом німецьких окупантів 24 жовтня 1941 року відроджується у Харкові українське життя. Відкриваються українські храми, відроджується Українська автокефальна православна церква, відкриваються «Просвіта», книгарні, газети, тощо. Родина Кохнів одразу починається до відродження українського життя у Харкові. Віра Кохно стає організатором та керівником церковного хору в Харкові. Одного разу в 1942 році хор пані Кохно співала на літургії, на якій правив єпископ Переяславський Мстислав (Скрипник).

У складі розвідки 6-ї танкової армії вермахту до Харкова прибуло багато українців, зокрема ветеранів Армії Української Народної Республіки, які бачили свою службу у вермахті як продовження боротьби проти російсько-більшовицьких окупантів, щиро боролися за Незалежність України. Брати Валентин

і Тарас Кохни познайомилися з цими українськими вояками і з часом були мобілізовані до розвідки 6-ї танкової армії. Разом з німецьким військом родина Кохнів відступає на Захід, бо розуміють, що большевики, які стратили отця Микиту Кохна, їх не пожалують і теж репресують. Відтак родина опиняється у Німеччині, а згодом здобуває статус біженців і переїздить до Сполучених Штатів Америки.

У США Валентин Кохно здобув освіту інженера-електрика і все життя працював у будівельному бізнесі. Як згадують його друзі, Валентин був здібним електриком і його проекти були зроблені завжди вчасно, без помилок, і фінансово успішні. Два з них тепер прикрашають набережну міста Чикаго.

Понад п'ятдесят років від дня заснування Валентин Кохно був активним членом Братства митрополита Василя Липківського у Сполучених Штатах Америки. Останні двадцять років виконував обов'язки голови Братства.

Стараннями пана Валентина було видано багато книжок в Україні, серед них — «Перший Всеукраїнський Собор УАПЦ», «Другий Всеукраїнський Собор УАПЦ», «Благодатність ієрархії УАПЦ 1921-го року», «Іван Теодорович, Архiepіскоп УАПЦ в Америці і Канаді».

Тарас Кохно у Німеччині в Мюнхені навчався у Технологічному університеті, а у 1952 році виїхав до США. Згодом навчався в Університеті Міннесоти на факультеті електричної інженерії, а потім у Ілліноїському технологічному інституті. Близько 50 років Тарас Кохно працював інженером-електриком, серед них 30 років — на посаді головного інженера фірми, у якій проектував і будував великі літовийці, лікарні, хмарочоси, готелі у США і за кордоном, зокрема у Саудівській Аравії, Індонезії, Єгипті, Іраку, Південній Кореї, Сінгапурі, Гонконгу.

Валентин і Тарас Кохни були засновниками парафії Святого Андрія Первозванного у Блумінгдейлі, штат Іллінойс. Дочка отця Микити та Віри, Катерина Кохно, ще у роки Другої світової вчилася у медичному інституті, а під час евакуації у Мюнхені навчалася в Українському вільному університеті, де, зокрема, захистила дисертацію на тему критичного аналізу основ советського комунізму. У США з 1950 року Катерина Кохно продовжила навчання у Колумбійському університеті в Нью-Йорку і після цього понад пів століття працювала професором у різних університетах США. За свої наукові досягнення пані Катерина Кохно мала низку нагород від президента США.

Дружина отця Микити Кохна — Віра — померла і похована у США, так само у старості упокоїлися її діти, Валентин та Катерина. Середній син Тарас Кохно мешкає у Чикаго і у 2023 році відзначив столітній ювілей.

Нині у США живуть онуки, правнуки та навіть праправнуки Микити Кохна — українського священника-мученика, який приніс себе у жертву за Христа, Україну та Українську православну церкву.

В Україні до видання готується книга спогадів Валентина, Тараса та Віри Кохнів. Книга, яка дозволить українським читачам з перших вуст — крізь призму життя, боротьби, перемог та трагедій однієї української родини пізнати історію багатостраждального українського народу у ХХ столітті. ■

■ ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ В ОКОПІ

Де набрати 500 тисяч громадян на мобілізацію

Позивний «Кіт у берцях»
Кліцківка Бахмутського району Донецької області

Наближається дата 2-річної повномасштабної боротьби України в російсько-українській війні. Ті, хто відчув потребу захищати нашу країну, зробили свій крок. Воюють не тільки вони самі, воюють також їхні сім'ї. Діти, дружини, сестри, батьки — всі долучені постійно для допомоги в українську Перемогу. Але, як відомо, сили не вічні, втрат багато та й ворог має ресурс великий.

Починаючи розмову про мобілізацію в Україні, постійно говорять, що потрібні дві умови для виконання: люди та гроші. В нашому суспільстві є два світи, і вони мають на це різні погляди. Одні вважають, що добирати людей в армію потрібно на автобусних зупинках і гроші на все шукати на Заході. Інші вважають, що громадян можна мобілізувати іншими методами, а відносно грошей потрібно суворо контролювати витрати державного та місцевих бюджетів України, коли кошти використовуються не за призначенням.

Якщо уявити на секунду, що саме відчуває солдат, який перебуває на вогневій позиції, і почути, що він говорить, то, мабуть, є в його словах правда. Солдат добирається до бойової позиції, яка є «ніркою», а ніяк не бліндажем. А за 70 метрів перед ним — «орки», які копають усе глибше свої нори, викидають тіла своїх співгромадян та сподіваються досягти омірної ідеї панувати на всій земній кулі.

Солдат часто, крім батончиків або сухарів, не їсть нічого, аби не ходити «на туалет». І довгі 4 або 5 днів може нести службу в «нірці», де вода майже по коліна. До позиції потрібно йти пішки близько 5 кілометрів у сіру пору доби, розуміючи, що тебе бачать «повітряні очі». Воїн тягне бойовий комплект, зброю, воду, інженерку, і все це по страшній багнюці, — після чого інколи хочеться смерті. Наймовірніше знесиленний боек тягне все шляхами, якими не їздять ніякі авто чи військовий транспорт, думає про свій не-

молодий вік та каже: «А наші стронгмени, які красиво тягнуть вагони та тягачі по телебаченню, посміхаються пресі, демонструючи велику мускулатуру, та за всі свої активності отримують немалі гроші. Чому вони тут важке майно не тягнуть?».

Повертаючись до свого розташування з вогневої позиції, стрілець, який поклав «живу силу» противника, тягнув пораненого побратима, дивиться, що йому прийшла зарплата карткою, і... плаче. Ви думаєте, через отримані мільйони? Ні. Виходячи з останніх законодавчих змін, солдат отримує за 4-5 доби з розрахунку 100 тисяч гривень, а за інші дні — з розрахунку 30 тисяч гривень. І які слова говорить солдат? Не добрі, звісно, а якщо перекласти на зрозумілу мову, то це: «Нехай спочатку по всіх містах та громадах держави дадуть повістки 50 тисячам службовців і навколо них десятком їхнім радникам та помічникам, тоді буде 500 тисяч громадян на мобілізацію».

Є пропозиція. Якщо чоловік не брав участі в захисті Батьківщини, йому потрібно заборонити протягом 10 років: обиратись до будь-яких рад, займати будь-які посади в державному або комунальному секторі та отримувати будь-які дотації, гранти, допомоги з будь-яких бюджетів України! Ситуація, коли в будь-якому міністерстві або установі всюди переважає кількість фахівців-чоловіків, з погляду війни незрозуміла.

Побачити картину, наприклад, у Міністерстві у справах ветеранів України, де під час російсько-української війни працюють ті, хто відчув цю війну на собі, ті жінки та ті чоловіки, які списані з військової служби через отримані травми, каліцтва під час захисту Батьківщини. Серед них багато розумних професіоналів, які можуть насправді відповідально створювати соціальний захист ветеранам війни. Це було би величезною повагою до цього органу державної влади. Найкраща патріотична таблиця на таких установих була б наступна: «В нас працюють усі, хто поспується з фронту!».

■ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на лютий

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 18 січня і ви отримуватимете газету з 1 лютого. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

**Передплатна вартість
«України молодой»
на 2024 рік:**

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

до кінця півріччя — 385 грн.,

до кінця року — 847 грн.

**Передплатний індекс
— 60970**

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Що може бути спільного між Україною і Барброю Стрейзанд, якщо мама її прабабусі не була родом з Галичини? А те, що відомо американська актриса стала амбасадором фандрейзингової платформи UNITED24, яка збирає кошти для підтримки нашої країни. Серед учасників проекту — тисячі благодійників зі 110 країн світу, і їх кількість зростає далі. Втім приєднатися до руху небайдужих сьогодні можна в різний спосіб, про що свідчать у тому числі й ці чотири історії.

«Безпечне небо» — зі світу по нитці

Відомий американський історик, професор Єльського університету Тімоті Снайдер оголосив збір коштів на виробництво системи «Безпечне небо» для Харківського регіону. Якщо необхідні 950 тисяч доларів надійдуть в Україну через платформу UNITED24, то новітня розробка наших програмістів братиме участь у захисті неба ще й у Кіровоградській, Полтавській та Черкаській областях.

Ідеться про чергову спробу пана Снайдера привернути увагу світової спільноти до війни, влаштованої кремлівськими терористами у центрі Європи. Не так давно разом із видатними вченими Френсісом Фукуямом, Рорі Финніном, Тімоті Гартоном Ешем та Сергієм Плохієм він зміг залучити до проекту аналогічну суму. За ці кошти було встановлено першу систему сенсорів ідентифікації повітряних цілей, яка доповнила технічну базу ППО у Сумській, Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Видатні науковці об'єдналися для того, аби на початку зими захистити українців від російських обстрілів.

«Безпечне небо» — розробка вітчизняних айтивців, яка може виявляти навіть ті об'єкти, що рухаються на малій висоті. Завдяки штучному інтелекту ця система не лише прогнозує маршрути ВПЛА та ракет для подальшої їх нейтралізації, а й вираховує точки, звідки можуть надійти нові загрози. Випробування технічної новинки проходили в 11 регіонах країни, і вона скрізь виявила 100 відсотків загроз без жодної помилки.

Задля підтримки України амбасадором UNITED24 стали відомі актори Барбра Стрейзанд, Марк Гемілл, Ліев Шрайбер, Міша Коллінз, Кетрін Віннік, Іванна Сахро, група Imagine Dragons, креативний директор Balenciaga Демна Гвасалія, режисер Мішель Азанавічус, астронавт Скотт Келлі та багато інших. Скажімо, британський підприємець Річард Бренсон під час благодійної вечери у Нью-Йорку зібрав 365 тисяч доларів на відновлення однієї зі зруйнованих шкіл.

Беруть участь у роботі платформи і відомі українці. Серед них — Андрій Шевченко, Еліна Світоліна, Олександр Усик та Олександр Зінченко.

«Мені дуже приємно бачити, як швидко люди відгукнулися на проєкт «Безпечне небо», — сказав пан Снайдер. — Підтримка людей із усього світу врятувала життя і подарувала спокій сім'ям, які могли б постраждати. Зараз, узяв, я сподіваюся, що ми зможемо зробити те ж саме ще в чотирьох областях України. Це час для щедрості, і всі ми можемо зробити свій внесок».

На запитання Фактів ІСТУ, чи вирішується наразі доля

ПІДТРИМКА

У точці неповернення

Війна в Україні радикально змінює світ, тому з'являється все більше людей, які ділом захищають свій цивілізаційний вибір

БУР ремонтує у Харкові вже дев'ятий об'єкт.

Фото з сайту БУР.

людства в Україні і за що саме триває битва, вчений дав досить цікаву відповідь. На його думку, ця війна нагадує усім про те, що в історії трапляються моменти, коли все може піти за кількома сценаріями. «Центральною проблемою XXI століття є не зіткнення однієї ідеології з іншою. А зіткнення усіх цінностей з ідеєю, що у світі взагалі ніщо не істинне — ні факти, ні цінності, а лише сила та імпульси. Цю ідею, яка приваблива для багатьох людей і яка здатна висмоктати силу з інших систем та інших культур, якраз і представляє у цій війні росія».

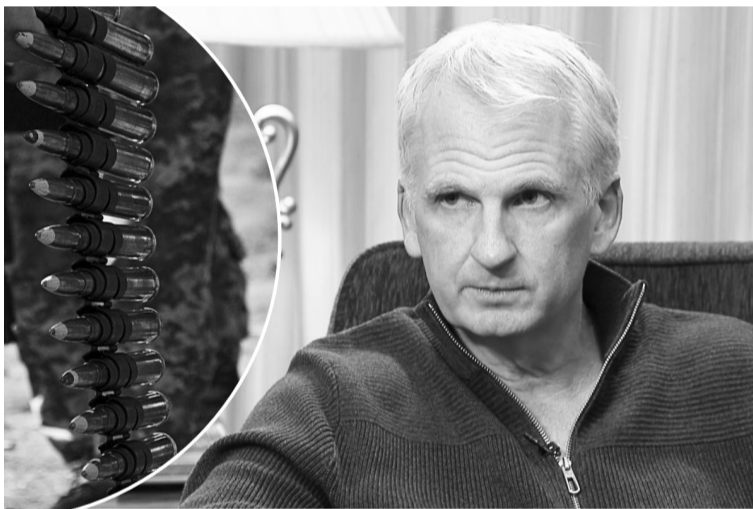
Тімоті Снайдер вважає, що Євросоюз повинен прийняти новий сигнальний виклик і подолати його. «Це шанс для Європи домогтися успіху, — сказав він. — Це нова точка відліку».

Отримав премію — передай іншому

Міжнародний Меморіал, членом якого є і Харківська правозахисна група (ХПГ), у жовтні отримав Нобелівську премію миру. А днями стало відомо, що в управлінні цієї відомої громадської організації вирішили половину отриманих коштів, 1 млн 666 тис. 666 крон, передати у розпорядження ХПГ. Усі гроші правозахисники спрямують на допомогу цивільним, які постраждали від російської агресії. Премія розрахована на 2 тисячі людей.

А у вересні минулого року директор ХПГ Євген Захаров отримав частину премії Вацлава Гавела, яку вручають борцям за права людини. Йдеться про досить зворушливу історію. Харківський правозахисник потрапив до трійки номінантів разом з польською активісткою й адвокаткою Юстиною Виджинською і турецьким політ'язнем Османом Кавалою. Нагороду присудили пану Кавалю, але він вирішив розділити її порівну між трьома переможцями. Усім дісталось по 20 тисяч євро.

Отримані кошти Євген Захаров вирішив віддати на установку імплянтів людям, які постраждали від рашистських катувань на окупованих територіях, а також на допомогу прифронтовим лікарням у

Тімоті Снайдер шукає кошти на захист українського неба.

Фото Фактів ІСТУ.

Сумській та Харківській областях. «Я дуже зворушений благородним вчинком турецького правозахисника, який відбуває ув'язнення пожиттєво, — сказав Євген Захаров. — Ці кошти я використаю винятково для допомоги тим, хто серйозно постраждав від російських окупантів. Буде за що вставити зуби людям, яким їх вибило російськими окупантами у своїх застінках. У нас є таких 10 клієнтів».

До речі, Харківська правозахисна група разом з іншим лауреатом Нобелівської премії миру (Центром громадянських свобод) та Українською Гельсінською спілкою з прав людини у березні 2022 року започаткувала ініціативу Т4Р (Трибунал для Путіна), якій вдалося зібрати дані про десятки тисяч воєнних злочинців під час вторгнення Росії до України. Саме «видатні зусилля з документування воєнних злочинів», серед іншого, були відзначені Нобелівським комітетом. Недавно також було запущено сайт сімома мовами, де можна побачити живу статистику зібраних даних у мапах, графіках і таблицях.

БУРиння на руїнах

Минулого року молоді люди з волонтерської організації «Будуємо Україну разом» (БУР) перекрили дах в обстріляному будинку по вулиці Мירוносицькій, врятувавши квартири від дощів і підтоплення. А сьогодні працюють над відновленням підстанції екстреної допомоги,

що також постраждала від рашистських прильотів. У команді — пів сотні добровольців з Рівного, Одеси, Львова, Дніпра, Житомира і навіть із Дюссельдорфа. Це вже дев'ятий об'єкт, який БУР повертає до життя у Харкові. Загалом волонтери працюють скрізь, де кацапи залишили свій кривавий слід.

А починалося все у далекому 2014 році, коли невелика група львівських ентузіастів об'єдналася для відбудови Краматорська. Сьогодні організація вже налічує понад 6 тисяч осіб. Як повідомив Kharkiv Today координатор БУРу в Харкові Святослав Терновський, велика війна перед ними поставила нові завдання. Масштаб руйнувань наразі такий, що для відновлення не вистачає ані добровольців, ані професіоналів, тож осередки ширяться Україною. За час повномасштабної війни волонтери повернули нормальні умови життя понад 5 тисячам українців, і це не враховуючи робіт на комунальних та державних об'єктах.

Подопомогу до БУРу можуть звернутися всі, хто готовий активно співпрацювати з ними. Господар квартири має купити будматеріали, самостійно щось ремонтувати або хоча б готувати обід для волонтерів. «Люди повинні бути залучені до процесів, вкладають ресурси в свої оселі, а не так, що вони десь за кордоном — ви нам відремонтуйте, а ми вам подякуємо, — каже Святослав. — Наприклад, на

Усі преміальні кошти Євген Захаров направить людям, які постраждали від рашистської агресії. Фото ХПГ.

Мироносицькій мешканці шести квартир організувалися і заплатили за будматеріали, а металевий профіль дало місто».

Організація фінансується за рахунок грантів, як українських, так і міжнародних. На кожен об'єкт формується окрема команда. Волонтерами переважно стають студенти старших курсів або молоді люди, які недавно закінчили навчання, але хочуть, окрім роботи, чимось допомагати країні. Іноді на відбудову приходять цілими сім'ями. У Харкові зараз працюють 40 відсотків місцевих волонтерів та 60 відсотків приїжджих.

Простір під назвою «Незалежна»

Після семи місяців окупації мешканка Куп'янська Валентина Нечволодо переїхала до Харкова і зуміла почати життя спочатку. Але події вересня минулого року й понині згадує з жахом. «Так вийшло, що мати моя жила у Сеньковому, — розповіла жінка Суспільному. — 8 вересня, коли вже йшов бій у Сеньковому, я про це не знала. Втім у Куп'янську була паніка — росіяни тікали. Я розуміла, що мені треба їхати до мами. Пішла пішки з котом, з папугами й з валізою. Трохи їхала, трохи йшла. Коли дісталася до Сенькового, то село горіло. Центр був розбитий, тому що був бій. Удома мама сиділа й плакала, довкола валялися рами».

В обласному центрі пані Валентина якийсь час намагалася заробити на життя і навіть здолала період тривалого безробіття. Але згодом пройшла навчання, написала бізнес-проєкт, виграла грант на 3 тисячі доларів і влітку минулого року відкрила жіночий простір «Незалежна». Тут працює ательє, салон краси і дитяча кімната. «Багато жінок зараз одягають не свій одяг, — каже вона. — Виїхали, а залишилося все вдома. Харків'яни передають речі: їх треба вшити, зашити. Жінкам хочеться завжди мати гарний вигляд, тому я вирішила, що салон краси теж потрібен».

Наразі господиня невеликого бізнесу вже готова брати на роботу перукарів і швачку. Перевагу віддає переселенцям, розуміючи, наскільки складно почати життя на новому місці. Але саме життя, на її думку, мусять тривати далі. ■

ЗМІНИ ТА ВИКЛИКИ

Голодні ігри

Корисно не означає смачно: що не так зі шкільним харчуванням за Клопотенком

Ганна ВОЛКОВА
Полтавська область

Більша частина їжі йде у помийницю

Декілька відвертих думок про оновлений відомим українським ресторатором раціон школярів.

У Черноглазівській школі Полтавського району харчується 31 дитина. Це лише учні молодших класів, оскільки їхнє харчування оплачує міська рада. Учні середніх класів і старшокласники харчуються, як можуть: хтось бере із собою на заняття бутерброди, хтось «заправляє» під час перерви пірижками, піцями, чебуреками й солодощами у магазині неподалік, а хтось узагалі обходиться без їжі.

Вартість сніданку в шкільній їдальні — 51 гривня 10 копійок. Далеко не кожній сім'ї ця сума посильна. Якщо в родині двоє учнів, то це 102 гривні на день, понад пів тисячі на тиждень, понад 2 тисячі на місяць. А в селі звичай найбільша зарплата — мінімалка, та й то далеко не в усіх вона є. Тож виходить, що здорову їжу вживає лише дитина, яка, підростаючи, переходить на «загальний стіл», де багато солі, цукру, жирів тощо. Бо навряд чи в неї виробиться звичка їсти несолодке, недосолене, несмачне всього за кілька років. Тим паче, що вдома звичай батьки не дотримуються вимог пана Євгена Клопотенка.

— Може, хтось із батьків і платив би за харчування старших дітей, але для цього треба складати додаткові списки, комусь треба збирати кошти, комусь передавати їх далі. Тут має бути окрема бухгалтерія. Але цим ніхто не займатиметься, оскільки на кухні я одна лишлася. Працюю на половину мінімальної зарплати, з якої на руки отримую трохи більше двох з половиною тисяч, — окреслює проблему кухарка передпенсійного віку Нонна Даценко.

Нонна Георгіївна сніданків школярів не готує — їх доставляє в Черноглазівку комунальне підприємство «Добробут Полтавської громади», як і в 39 міських та ще 9 сільських навчальних закладів. Це називається кейтеринг, тобто виїзне обслуговування громадського харчування. Її завдання — прийняти їжу, яку привозить водій у металевих та пластикових контейнерах, розкласти по тарілках, розлити по чашках, нарізати хліба, після чого помити посуд.

І поки Нонна Даценко цим займається, розповідає далі:

— Воно, наче, й усе корисно. В меню є запечені риба, м'ясо, парові котлети, щодня овочі й фрукти, а ще соки, компоти, чай, кефір, какао... На гарнір — кус-кус, булгур, макарони, гречка... І порції хороші. Але несмачно. Тому дуже багато відходів опиняються в помийному відрі. Сказати чесно, я, бабуся вже трьох онуків, теж не все те їла б. А що вже говорити про дітей? Особисто мені не смакує, скажімо, салат з несолодкої моркви, приправлений сметаною і тертим твердим сиром. Ну а яке те какао без цукру? Чи компот або чай? Чи та ж сирна запіканка? А недосолені їжа яка? Та як трава! Зате назви які хитромудрі! Ви, наприклад, знаєте, що таке кулі ягідне? Це той же фруктовий кисіль на крохмалі. Заморожені ягоди, з якого він зварений, такі кислі, що аж зуби зводить. На чому ж та дитина росте, звідки їй енергію брати?

До того ж, нарікає Нонна Георгіївна, хліб — по 30 грамів на дитину — видається не щодня: одного тижня в понеділок, середу і п'ятницю, а наступного — у вівторок і в четвер.

На жаль, каже жінка, комунальне

підприємство «Добробут Полтавської громади» не закладає у меню ані свинини, ані яловичини, ані печінки... Хоча б двічі на місяць щось із цього давали. Але дають м'ясо лише одного сорту — курку, з риби — хек або минтай.

У той день, коли я була в школі, на сніданок дітям привезли булгур, салат зі свіжих помідорів, яйця варені, твердий сир, волоські горіхи, банани, компот. Сніданок збалансований по жирах, білках і вуглеводах. Упевнена, далеко не всі так їдять удома.

Та все ж мінусів у шкільному харчуванні по Клопотенку вбачається не менше, ніж плюсів від того, що з меню прибрали не вельми корисні ковбаси, сосиски, пірижки та смажені котлети. Один з мінусів — економічний — викинуті кошти на вітер, тобто у помийне відро. Свиней за такі кошти можна було б годувати дешевше. Другий — діти часто залишаються голодними, виходячи зі шкільної їдальні. Третій — вони легко і з лишком компенсують недоотриманий цукор, купуючи в найближчих торгових точках кока-колу та чупа-чупси. Четвертий — приходячи зі школи, діти накладаються на звичну їжу. П'ятий — таке харчування призводить до постійних стресів як школярів, так і їхніх батьків, які вперто, попри заклики реформаторів, не відмовляються вдома від смаженої на салі картоплі, ковбас і солодких чаїв. Шостий — вони все одно проносять у їдальню сіль і цукор. Так кого ми намагаємось обдурити?

«Гроші за шкільні обіди платимо справно, а діти голодні»

Така ситуація не лише в одній сільській школі Полтавської громади. Ми поспілкувалися з мамами інших шкіл та громад. І всі вони в один голос заявляють: їхні діти відмовляються від харчування за Клопотенком.

Тетяна, Шишаки, мама двох дітей:

— Нинішнє харчування у школі — це суцільний біль. Моя десятирічна донька навідріз відмовляється харчуватися у шкільній їдальні! На запитання, чому, банально відповідає: «Мені несмачно!». Постійно з нею про це сперечаємося. Боюся, що вона зіпсує собі шлунок, тому поставила ультиматум: обов'язково з'їдати у школі хоча б кілька ложок чогось гарячого! Бо що ж виходить? Зранку вдома — якийсь бутерброд із чаєм, і то поспіхом, в обід — знову мої холодні бутерброди чи, ще гірше, хот-дог/шаурма/солодоці з магазинчика за рогом, і лише увечері — повноцінна гаряча їжа. Після уроків моя дитина ще відвідує різні заняття та гуртки, як і більшість її однолітків. Тож додому повертається майже по темному й дуже-дуже голодна. А гроші за шкільні обіди тим часом ми сплачуємо справно. Який абсурд! При тому, що в навчальному закладі працює їдальня з шикарним ремонтом, з новим обладнанням і кваліфікованими кухарями. А я щодня маю мізкувати, що покласти дитині з собою на обід.

Ганна Матяш, Лубенський район:

— За словами сина, з усіх страв смачна лише котлета, але її дають рідко. Каші — більш-менш, але ж зовсім не соліні. Риба кістлява. А супи-борщі — то взагалі зашквар, їх неможливо їсти!

Це загальнодержавна проблема. Зайдіть на форуми у соцмережах, почитайте думки батьків. Близько двох місяців тому в нас навіть проводили онлайн-опитування: так, наче між рядків питалося, що не влаштовує у стравах. То, мабуть, десь там «у верхах» бачать, що не все так гладко?

Євген Клопотенко.
Фото з сайту klopotenko.com.Шкільна їдальня тепер — місце, де не готують їжу, а розкладають готові страви по тарілках.
Фото з сайту suspilne.media.Чому у школярів відсутній апетит?
Фото з сайту znaimo.gov.ua.

Валентина Романенко, Полтава:

— Пригадую свої шкільні роки. Пам'ятаєте соковиті котлетки з повітряним пюре? А тефтельки з гречкою і салатик з квашеного огірочка на додачу? А рис із томатною підливкою і шматочками м'яса? Млинці з ароматним густим повидлом, сирні запіканки... Так просто, але ж як смачно! І всі ходили в їдальню, і всі все їли. То що зараз зі шкільним харчуванням не так?

Який сенс впроваджувати таке харчування у школі, якщо все починається зі звичок у родині? У школі дають пити несолодке какао, а вдома дозволяють їсти солодощі? Вам не здається це дивним? Те саме — зі смаженими стравами. Звісно, діти відмовляються від того, що пропонують у школі, й чекають, коли ввечері вдома наїдяться звичними для себе смачними стравами. Відмова від цукру і солі — це свідомий вибір, а не нав'язування. Інакше це не працює.

Інна, Карлівка:

— Може, ми дійсно розбалували своїх дітей піцями, сушами й бургерами з Макдональдса. То чому б не розробити якийсь цікаве меню (але з ухилом

на корисність!), у якому було б щось подібне з цих сучасних «трендів» у їжі? Я нічого не маю проти професійності пана Клопотенка і мене не цікавить його особисте життя, але... Хто вирішив, що саме він — людина, яка не має власних дітей — має розробляти меню для дітей усієї країни?

Єдина користь реформи шкільного харчування, напевно, у тому, що моя дитина почала ще більше любити страви, приготовлені мною вдома. Колись каже: «Мам, який у тебе суп смачний!». Я таких компліментів про звичайний суп ще не чула. Звичайний овочевий суп, на легенькому бульйоні. Чим не правильне харчування?

Р. С. Нагадаємо, реформі шкільного харчування вже два роки. Українські школи і дитячі садки перейшли на оновлене меню, яке розробляв популярний шеф-кухар Євген Клопотенко, з 1 січня 2022 року. Куратором проекту є дружина президента Олена Зеленська.

Нове меню передбачає зменшення кількості хлібобулочних виробів, поступову відмову від цукру та солі, а також збільшення в дитячому раціоні овочів і м'яса. ■

Валентина САМЧЕНКО

■ ДО ДАТИ

Містик найкращого кіно

Через пів століття реабілітували режисера найвідомішого у світі українського фільму
Сергія Параджанова

Велелюдним вечором у Києві, в Будинку кіно, 9 січня розпочали вшановувати 100-літній ювілей Сергія Параджанова — режисера, який створив на кіностудії імені Олександра Довженка одну з найкращих українських художніх стрічок «Тіні забутих предків». Знятий 1964 року фільм, який у міжнародному прокаті мав назву «Дикі коні вогню» (Wild Horses of Fire), здобув 39 міжнародних нагород, 28 призів на різноманітних кінофестивалях (із них 24 — гран-прі).

Уже в березні 1965 року в київському Палаці мистецтв, адреса якого тепер — вулиця Героїв Небесної сотні, 1 (утім ніяк не відчепиться назва «жовтневий»), мистецька спільнота вітала творців стрічки з двома нагородами, які фільм завоював на міжнародному кінофестивалі в Аргентині. А вже 4 вересня показ у кінотеатрі «Україна» на 800 місць став тим катализатором, який вибухнув протестом проти незаконних утисків української інтелігенції. Про арешти творчої молоді сказав Іван Дзюба. Василь Стус і В'ячеслав Чорновіл закликали всіх, хто протестує проти політичних репресій, піднятися зі своїх місць.

Це була перша в СРСР у післявоєнний час публічна акція проти політики радянської влади. Зрозуміло, що в залі були кадебісти, бо у часи «залізної завіси» дуже кильнували за всіма, хто контактував із закордоном. До того ж перед поїздкою делегації в Аргентину Сергій Параджанов пошарптував, що братиме квиток лише в один кінець, тому режисера фільму взагалі не випустили на кінофестиваль.

Загалом стрічку про кохання, зароджене ще в дитинстві Марічки Гутенюк та Івана Палійчука з ворогуючих родів, яких зіграли ще дружокурсник Іван Миколайчук (хоча був спочатку затверджений на роль досвідчений московський актор) і Лариса Кадочникова, — продали для показів у понад 30 країнах. Глядачів донині заворожують показані в цьому фільмі природа і звичай українських Карпат, музика Мирослава Скорика, операторська робота Юрія Ілленка, художнє оформлення Михайла Раковського і Георгія Якутовича. Сценарій фільму Сергій Параджанов писав з Іваном Чендеєм. Узгоджував творчість усіх, навіть сварився емоційно — трохи не до дуелі, бачив цілісну картину саме режисер.

Вірменин Сергій Параджанов народився у Тбілісі, з невеликою перервою майже два десятиліття прожив у Києві. Спілкувався, скажімо, з художницею Марією Примаченко. Донині ходять легенди, як до

Сергія Параджанова радянська влада незаконно засудила на 5 років.
Фото Довженко-центру.

нього у столичну квартиру приїздили трембітарі з Верховини на Івано-Франківщині, де знімали «Тіні забутих предків».

Але 17 березня 1973 року митця заарештовують, а 25 квітня наступного Сергію Параджанову присуджують п'ять років колонії суворого режиму. У російську в'язницю його де-факто відправили за український націоналізм, як згодом казав сам режисер.

Варто згадати, що від початку історія створення за літературно вивершеною однойменною повістю Михайла Коцюбинського фільму «Тіні забутих предків» — це приклад того, як треба за будь-яких умов намагатися докласти максимуму зусиль для досягнення мети — і результатом може стати шедевр.

Після першого не надто вдалого художнього фільму-казки на кіностудії імені Довженка, куди він прибув у 1952-му, років чотири Сергію Параджанову не давали нічого знімати, окрім документальних «короткометражок». Після цього він почав писати листи-протести проти свого вимушеного безробіття. Потім зняв комедію «Перший парубок», драму «Українська рапсодія» і жанрову історію про Донбас «Квітка на камені», які не виходили за установлені рамки радянського кінематографа. А фільму «Тіні забутих предків» могло би не бути,

«Тіні забутих предків» з Іваном Миколайчуком і Ларисою Кадочниковою режисера Сергія Параджанова є одним із найкращих українських фільмів.

якби на київську кіностудію не звернулася донька Михайла Коцюбинського з пропозицією вшанувати 100-літній ювілей батька-письменника у 1964 році.

Сергій Параджанов жив у Києві поблизу універмагу «Україна» на проспекті, який віднедавна має історичну назву Берестейський. Із його поверну, з балкона, у часи СРСР — совітського режиму-прижиму, як характеризує кінознавець Сергій Тримбач, — на відомій круглій споруді було гасло: «Слава КПСС». А під ним назва: «Цирк, цирк, цирк». «Сергій Йосипович гукав своїх гостей помилуватись от сією монтажної феєрії: це ж яка краса поєднання сенсів і сенсуацій», — каже Сергій Тримбач.

Режисер поплатився за небажання говорити слова, які хотіли чути в СРСР. «Параджанов опинився в полі зрення органів державної безпеки ще в 50-х роках. С його сторони фіксувались клевветническіе сужденія о «зажиме свободы созидания» в нашей стране, о «партзаказах» в искусстве», — такі дані в докумен-

тах КДБ з'явилися у 1970-х.

Судили людину-феєрію за принизливою статтею про «не ту орієнтацію». Звільнення режисера у Москві вимагали такі метри світового кінематографа, як Федеріко Фелліні і Жан-Люк Годар. Врешті-решт під тиском міжнародної спільноти випустили трохи раніше, 30 грудня 1977 року. Утім у Київ повертатися не дозволили.

Сергій Параджанов відійшов у засвіти 20 липня 1990-го. Того ж року українському режисерові вірменського походження присвоїли (посмертно) звання народного артиста ще УРСР, а в 1991-му — Шевченківську премію. Нинішній рік ЮНЕСКО оголосила роком Сергія Параджанова, він об'єднує щонайменше три країни: Україну, Вірменію і Грузію. Тим часом книжки про творчість митця видано, зокрема, у Польщі, Франції, США.

Тільки 20 грудня 2023 року Сергія Параджанова реабілітували. Національна спілка кінематографістів України у сотий день його народження започаткувала Премію імені Сергія Параджанова. ■

Ангеліна ВЕЛИКА

■ ПРЕМ'ЄРА

Фантастика на межі

Химерний потяг з 1930-х письменника
Стефана Грабінського на театральній сцені

У Києві, в Національному театрі імені Лесі Українки, в рамках творчого проєкту «Пошук» відбулася перша прем'єра 2024 року. Режисер з Харкова Тимофій Бінюков дебютував на сцені під дахом із виставою «Ультіма туле» (у перекладі з латини «дальня земля, край світу»). П'єсу написав улітку 2021 року львівський драматург Андрій Бондаренко. В основу твору були покладені новели Стефана Грабінського.

Дія вистави відбувається у Галичині 1936 року. Головний герой — письменник Грабінський. Життя митця було коротке і повне смутку. Сухоті — фатальна хвороба для європейських письменників початку XX століття — не минули і Стефана. Це наклало відбиток на його творчість. Він походив з української родини, навчався і жив у Львові, а писав польською мовою. Ultima Thule — один з найпопулярніших його творів із циклу «Демон руху».

«Будучи представником глибокої провінції, він створив особливий вид фантастики — «галичанський», а тому залишився чужим для літераторів з-поза Галичини», — такими словами польський дослідник Артур Гутнікевич охарактеризував твор-

чість Стефана Грабінського.

Виконавець ролі Стефана — Максим Аксентьев — у виставі влучно і чуттєво передає всі тонкощі характеру митця, стадії його «творчої кризи», загострення хвороби та внутрішні переживання. У чорному вбранні, з блідим, аж прозорим, обличчям, з якого наче висмокτανі всі барви, здається, він дивиться своїми карими очима з якогось іншого світу.

Високий, худорлявий, змучений хворобою вчитель провінційної гімназії — у богом забутому містечку, де час тягнеться, наче вічність, а життя застрягло і стоїть на одному місці. Письменник сідає у химерний потяг, щоб рушити назустріч пригоді, новим пошуком, коханню та новому життю... Проте подорож ця виявилась фатальною.

Сценографія Олексія Вакарчука влучно підкреслює атмосферу подорожі і гри, на які так

схоже наше життя: з аваріями, зупинками, полустанками та великими станціями, красивими і химерними пейзажами за вікнами. На сцені дві довгі лави стоять одна навпроти одної. А за ними — рама вагонного вікна, у якому весь час змінюються кольорові картини. Ліворуч висить великий круглий годинник без стрілок — як символ ефемерності та відносності часу і простору. Всі ці атрибути створюють ілюзію пасажирського вагона, де і відбувається дія вистави.

Люди, що трапились на шляху головного героя, нагадують персонажів з фантастики чи містичних оповідань. Подружжя Роецьких (Ярослав Прикоп, Діна Андрійчук) — підступні чародії, що поглядом запалюють предмети і місця. Фатальна жінка (Дар'я Хвостенко) — розкута і примхлива леді у червоній сукні — спокушає чоловіків, надихає їх на відчайдушні подвиги. Її супутник Годземба (Аль-

Вистава «Ультіма туле» режисера Тимофія Бінюкова.
Фото Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки.

берт Малик) — кремезний, хоробрий красень, що переміг у двобої, викинувши з вікна потяга колишнього чоловіка обранниці... А персонаж Ключка (Євген Овчаров) — пересічний подорожник, що їде сотий раз до Лондона... лише у власній уяві.

Епатажний, моторошний і химерний образ створив Михайло Ганев, він грає Кондуктора. З яскраво-рудим волоссям, у помаранчевих шкарпетках, його герой, немов темний маг, злий клоун чи мудрий Харон, — править зачарованим потягом. Його гострий нюх, дотепні жарти та залізна дисципліна не дають нікому жодного шансу втекти з вагона, відхилитись від обраного маршруту чи зійти зі

шляху. Утім за іронією долі потяг потрапляє у страшну аварію і зупиняється на глухій колії. Цілком ніщо та тотальне небуття охоплюють душі героїв. Кожен з них розчиняється у цьому стані і проявляється наново, шукаючи себе, свою справжню сутність.

З темряви з'являється дивакуватий гном — залізничний дух, що повчає письменника життю. А вже у наступній сцені ця примара перетворюється на маленьку прекрасну дівчинку Ванду (Любов Галіцину) — доньку Грабінського. З нею автор споглядає і переживає сцени сімейного життя, прощається з дитиною і йде далі. Назустріч фатуму. ■

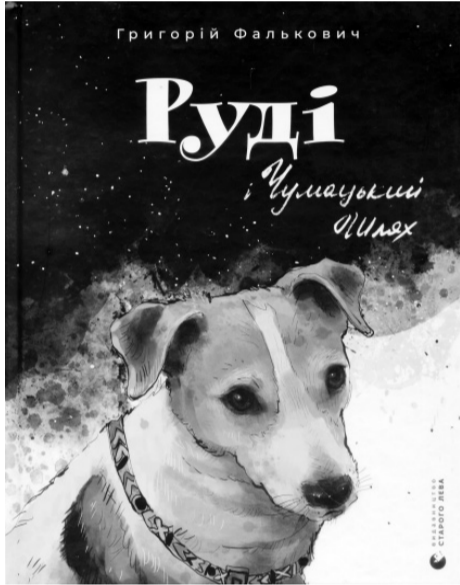
НОМІНАНТИ

Коти й собаки

на війні

Костянтин РОДИК

Пригадую, як рік тому нервово реагував на інтерв'ю Алена Делона і Володимира Зеленського. Український президент розповідав про злочини окупантів проти людяності, а метр французького кіна усе переймався котами й собаками: це ж і тварин скільки загинуло! Хоч ніде й не висловлювався з того приводу, а все одно прикро, що не зрозумів тоді великого актора — він-бо звертав увагу саме на осердя людяності, на відповідальну любов людини до приручених братів/сестер менших. Цілком у дусі воєнного льотчика Сент-Екзюпері.

Алюзій на «Маленького принца» у сьогоднішній «літературі біженців» чимало. Ось і один з кращих дитячих поетів Григорій Фалькович написав книжку «Руді і Чумацький Шлях» з дарчим написом на першій сторінці: *«Домашнім тваринам-переселенцям і тваринам, що загинули у війні, — присвячується».*

На початку вторгнення поет зі своїм улюбленцем опинився у Карпатах. Вірш із бомбосховища має примітку: *«Написано в ніч на 01.03.2022, після другої поспіль повітряної тривоги. Коломия. Собака — реальний, кийський, зветь Руді»* (книжкова «реальність» рудого собаки, до речі, — це й заслуга щемливої акварельної графіки Ірини Потапенко). Оповідь, звісно, веде сам Руді — йому є з ким спілкуватися на новому місці: *«Наших дуже тут багато: / Де не глянеш — лапа й хвіст, / З різних областей і міст».*

Вірші цієї книжки — попри високий професійний стандарт — не назвеш типовими для пана Фальковича. Шок минулого лютого витіснив із цих рядків головну поетову фішку — безтурботні веселощі. Фалькович — виразно «мирний» поет, його гумор уповні іскриться лише там, де поруч немає Зла. У цьому легко пересвідчитися, гортаючи так само минулорічну книжку «Фарбобарвокольори» — збірку вибраних довоєнних поезій, проілюстрованих гуртківцями дитячих художніх студій. Ясна річ, її також населяє усіляка кумедна фауна, домашня й дика, включно з собаками й котами. Проте хрестоматійні порівняння виникають вже з іншим класиком, з Кіплінгом. Як-от:

*Запитали у kota
 Про його шкільні літа.
 Чесний кіт сказав нам прямо —
 Так його привчила мама:
 В світі й так чимало див —
 Я по школах не ходив,
 Сам собі навчився спати,
 Їсти, пити та гуляти.*

Повість Лариси Рудак «Пригоди Котлетки» також написано до російської навали. І — це теж про осердя людяності: про здатність побачити, зрозуміти і прийняти Іншого. Добре знаний інверсійний антропоморфізм, погляд на людину очима тваринки. У класиці побачимо чимало пам'ятних прикладів; найпронизливі-

ший, можливо, — «Перетворення» Кафки. Але у дитячій книжці пані Рудак немає, звісно, того похмурого песимізму. А от смішкуватий гумор — як у Фальковича; цпеняток приглядається до своєї нової сім'ї: *«Якщо чесно, я до кінця не впевнена, чи Назар — людська дитина. Пахне, як людина, а от бігає на чотирьох лапах і любить усе гризти, як я».* А от про старшу: *«Іноді мені здається, що Марта гуляє не зі мною, а зі своїм телефоном. Вона може нескінченно довго з ним розмовляти».*

Авторка вміє знайти несподіваний ракурс для погляду на звичні ситуації. Ось, наприклад, про одвічну конфронтацію з котами, якими чомусь втішаються дволяпі: *«Як таке взагалі можна казати про цих бридких створінь?! Як люди не розуміють, що це тигр, який прикидається плюшевою іграшкою?».* Або — вже геть незвично-провокативно про одягання намордника: *«Це безсобачно і принижує гідність тварини».*

Ще більшою мірою усі ці чесноти притаманні книжці Валентини Захабури «Лео-Фу, або Я народився собакою». Пізнання Іншого та світу Інших («великих, майже повністю лисих створінь») відбувається не лише через візуальні спостереження, а й завдяки чутливості до мовних конструкцій — дорослі кличуть своїх дітей «Банда і Що-Вже-Знову (і як їх тоді розрізнити?)». Самі цуценята кличуть одне одного *«Це-Все-Він і Вона-Перша-Почала».* Розвинутий лінгвістичний слух щоразу пропонує нові забави. Якось Лео-Фу (сама ім'я чого варте!) вшпугував собі фуршет на постілі відсутніх господарів, наївся і заснув. *«А коли прокинувся — став богом! — О боже, Лео! — волав Коханій. — Господи, за що це мені? — молилася поруч Кохана».*

Пані Захабура володіє більшістю сміхових реєстрів. Окрім жартів анекдотичного типу, — це й іронія: *«Я чесно ходжу на вулицю писати й какати двічі, а інколи й тричі на день. А от людська, які весь час мені торочать, що «свої справи треба робити надворі», ще ні разу не присіли під жодне деревце! Вони замикаються вдома у білій кімнатці і дума-*

КОРОТКІ СПИСКИ: ДИТЯЧЕ СВЯТО

На експертній сесії Всеукраїнського рейтингу, що тривала від Різдва до Нового року, сформовані Короткі списки у семи номінаціях. Починаємо публікацію топовидань року (всі списки — на нашому партнерському сайті «Буквоїд»). Номінантів подано за абеткою — лавреати стануть відомі наприкінці наступного місяця.

Книжки для малечі

Юрій БЕДРИК. Динозавромовки, вірші та скоромовки. — Тернопіль: Богдан, 32 с. (п)
Марія БІЛІНСЬКА. Казка про чорний квадрат. — Чернівці: Парасоля, 36 с. (п)
Оксана ДУМАНСЬКА. Казка про дивовижну яблучку. — Х.: Жорж, 36 с. (п)
Гресь ОЛІЖКО. Різдяна шапка Янголинки. — Л.: Видавництво Старого Лева, 36 с. (п)
Катерина ТИХОЗОРА, Олександр ПРОДАН. Дім. — Х.: Ранок, 36 с. (п)
Григорій ФАЛЬКОВИЧ. Руді і Чумацький Шлях. — Л.: Видавництво Старого Лева, 72 с. (п)
Григорій ФАЛЬКОВИЧ. Фарбобарвокольори. — К.: Друкарський двір Олега Федорова, 108 с. (п)

Література для молодших школярів

Сашко ДЕРМАНСЬКИЙ. «Тю!» — сказав їжачок. — Х.: Віват, 144с. (п)
Валентина ЗАХАБУРА. Лео-Фу, або Я народився собакою. — Л.: Видавництво Старого Лева, 80 с. (п)
Євгенія КУЗНЄЦОВА. Одинадцять помідорів і один маленький. — Л.: Видавництво Старого Лева, 88 с. (п)
Лариса РУДАК. Пригоди Котлетки. — Чернівці: Парасоля, 96 с. (п)
Таня СТУС. Таємні історії маленьких і великих перемог. — К.: Книголав, 88 с. (п)
Галина ТКАЧУК. Хто такі котулаки. — Х.: Ранок, 104 с. (п)
Олена ФІНБЕРГ. Неймовірні історії kota Бучика; Кіт Бучик у місті Лева. — К.: Дух і Літера, 112+56 с. (о)

ють, що я нічого не чую вухами і носом! Словом, скрізь обман!». І навіть пародія, як-от в образку подружки: *«Ї вуха лопчуть, наче крила, щічки стрибають вгору-вниз, слина летить навсіді, язик метляється в вітрі — це так романтично і красиво!».*

Більше за те: упродовж книжки Лео-Фу змінюється психологічно. На початку він ставиться до котів так само упереджено, як і Котлетка з попередньої повісті. Але в домі з'являється кошеня, з яким наш песик поволи здружується. І от одного разу Лео-Фу гуляє парком разом зі знайомими собаками, й ті раптом зі злим гавканням зриваються за кицькою, що необережно проходила неподалік. А Лео — не побіг. Це було настільки несподівано, що вся зграя зупинилася й повернулася до товариша: *«Ти вдарився? Тобі боляче? Що трапилося? — друзяки схвилювано торкалися мене мокрими носами. — Нічого. Коти хороші».* Ось так: від моралі зграї до нонконформізму.

Ще виразніше внутрішні зміни Лео-Фу проглядають у ставленні до двох чинників, які керують поведінкою людей: *«Ненавиджу роботу і школу, хто їх вигадав? Чому вони майже щодня забирають мою зграю?»* — міркує собі на початку. Та, коли починається війна, дім пустіє, а наш чотирилапий герой опиняється в лікарні, де розважає поранених. Аж так, що його, вважай, зараховують до медперсоналу на посаду «антидепресанта». Допомогати недужим Лео подобається, і він починає ставитися до самого поняття «робота» з великою собакою повагою. Те, що робить Лео, виявляється реально помічним. *«Стільки часу змарнувала на якісь шмарклі!»* — каже одна з пацієнок. — *«Лео, дякую!».*

«Лео-Фу» — вищою мірою терапевтична книжка. Вигадливо відволікає мало читача від того боку війни, на який і їхнім батькам дивитися не варто, підтримує в дитині людську «норму», показує способи противитися Злу. А це — це пра-

цює й для дорослих.

У Андрія Куркова, який полюбляє вводити до своїх творів персонажів-тварин (від славетного пінгвіна починаючи), є роман «Нічний молочник» (2008). Там фігурує кіт надзвичайних якостей: боець, охоронець, месник. Слава про нього шириться настільки, що починає лякати російських прикордонників: *«На котів з України тимчасово ввели заборону».* Схоже, в літературі об'явився його рідний брат — у книжці Олени Фінберг «Неймовірні історії kota Бучика». Він устиг попартизанити у своєму окупованому селищі, втік з полону і врешті опинився там, де і належить бути усім безстрашним українським котам, — у розвідці ЗСУ.

Тямущий Бучик швидко стає повноцінною бойовою одиницею підрозділу. Його маленькі — але справжні — подвиги згадувати не буду, це чудово зробила авторка (і так само переконливо проілюструвала Валентина Єсіпова-Левіч). Але не оминати стратегічних Бучикових міркувань: *«Проблема в тому, що в армії й досі бракує перекладачів із котячої мови».* Ну, так, — ідеться про незамінність котячих нюху-слуху для вивідників. Але не тільки. Бучик потрапляє до війська разом із хазяїном, а *«люди, які живуть з котами, із часом навчаються розуміти не тільки слова».* Взаєморозуміння творить ефективний бойовий тандем. Так, це знову про увагу-повагу до розуму Інших, про застарілість принципів субординації, про асиметричний спротив. І через те ця книжка корисна — не лише школярам, а й, гадаю, їхнім батькам.

Після всіх згаданих книжок уже не будеш негативно дивуватися, що Ален Делон «занадто» переймається долею тварин на війні. До мене ж це усвідомлення прийшло ще раніше, після притчі Олександра Михеда «Котик, Півник, Шафка» (Л.: Видавництво Старого Лева, 2022) — ще однієї незабутньої книжки «про війну».

Олексій ПАВЛИШ

■ ТЕНІС

Рекордний «шолом»

Вперше в історії одразу сім українок виступають в основі Australian Open

Перший у сезоні турнір Великого шолома — Australian Open, який стартував цього тижня, уже став знаком для українського тенісу. Вперше до основної сітки австралійського «мейджора» потрапили одразу сім українок: Еліна Світоліна, Ангеліна Калініна, Леся Цуренко, Марта Костюк (всі — за рейтингом), а також Даяна Ястремська, Юлія Стародубцева та Дар'я Снігур (за підсумками кваліфікації). Високі рейтингові позиції дозволили Еліні, Ангеліні та Лесі мати місце у топ-32 посіву, що допомагає отримати легших суперниць на ранніх стадіях. Це, до речі, вперше в історії одразу три українські тенісистки у посіві на турнірі Grand Slam.

Першими на корти Мельбурна вийшли Даяна, Юлія, Дар'я та Катаріна Завацька, котрі поки не входять до топ-100 і були змушені прокладати шлях до основної сітки через три раунди відбору. Ястремська, котра перед Aus Open була 103-ю в таблиці про ранги, до останнього чекала можливості потрапити одразу в основу за умови зняття з турніру більш рейтингових тенісисток, але такого подарунка долі зрештою не отримала. Проте таки змогла пробитись до основи, хоч і не без проблем: усі три матчі кваліфікації Даяна виграла у трьох сетях.

Далі жереб звів Ястремську проти сьомої сіяної, чинної чемпіонки Вімблдона Маркети Вондроушової. Фахівці та букмекери давали українці обмаль шансів, але вона своїм агресивним стилем гри зуміла декларувати імениту суперницю — 6:1, 6:2. Для Даяни це четверта у кар'єрі перемога над представницею топ-10 і перша з лютого 2022 року.

«Це була хороша гра, я намагалася насолоджуватися кор-

Даяна Ястремська створила чи не найбільшу сенсацію стартових днів Australian Open.
Фото: Getty Images.

том, відчувала підтримку трибун. Думаю, могу грати ще краще. Агресивний стиль тенісу? Це моя сутність, я люблю так грати. Роблю багато помилок, але це нормально за такого стилю гри», — оцінила свою перемогу Даяна.

Вона також використала можливість нагадати про важливість підтримки України. «Ми маємо пам'ятати про війну та дати якомога більше підтримки Україні. Я пишавося бути українкою», — заявила Ястремська, написавши на камері після перемоги «Слава Україні!».

Далі Даяна, котра за підсумками турніру підніметься як мінімум у топ-80 рейтингу, зіграє проти росіянки Варвари Грачової, яка нещодавно змінила спортивне громадянство на французьке.

Вдалим вийшов відбір і для Снігур та Стародубцевої. Чемпіонці юніорського Вімблдону-2019 Снігур тричі поспіль не вдалось пройти випробування відбором, але цього року Дар'я

також змогла вперше вийти до головної сітки, програвши у відборі лише один сет. А в першому колі вона поступилась американці Аліші Паркс — 6:2, 4:6, 4:6, не використавши перевагу у вирішальній партії.

Натомість Юлія Стародубцева, яка лише торік відновила професійні виступи, вперше у кар'єрі грає в Австралії і загалом вдруге — на рівні «шоломів». У вирішальному матчі відбору вона вирвала перемогу в чешки Габрієлі Кнютсон — 6:4,

1:6, 7:6. А в першому раунді основи їй не пощастило з жеребом — Юлія не змогла нав'язати боротьбу шостій сіяній, триразовій фіналістці «мейджора» Онс Жабер (3:6, 1:6).

Упевнено розпочали турнір і майже всі наші представниці топ-100. Дворазова чвертьфіналістка Australian Open Світоліна у першому колі легко здолала місцеву тенісистку Престон — 6:2, 6:2. Після вдалого матчу Еліна, до речі, підтвердила, що планує цього року зіграти на Олімпіаді в Парижі. А на австралійських кортах далі на неї чекає матч із болгаркою Томовою.

Натомість Марта Костюк і Леся Цуренко синхронно перемогли у трьох сетях. А от в Ангеліні Калінінової, котра має певні проблеми зі здоров'ям, старт сезону явно не склався: у першому колі «шолома» проти Аранчі Рус вона зуміла виграти лише один гейм — 1:6, 0:6. Калініна ще матиме шанс реабілітуватись у парному розряді.

Єдиною з українок не пройшла кваліфікацію Катаріна Завацька, яка виграла лише один матч із трьох необхідних. Не вдалось пробитись до основи одиночного розряду нашим представникам АТР-туру: Ілля Марченко програв на старті кваліфікації, а Віталій Сачко — у другому колі. У парному розряді виступить в основі Денис Молчанов, який гратиме в дуеті з сербом Чачичем. ■

Олексій ПАВЛИШ

■ ФУТБОЛ

Кубок із надіями на більше

Мадридський «Реал» з українцем Луніним в основі виграв черговий Суперкубок Іспанії

На відміну від Англії, де Суперкубок розігрують на початку сезону чемпіон та володар Кубка, в Іспанії вже кілька років цей трофей виборюють посеред футбольного року у форматі «плей-оф» 4 клуби — цього року претендентами на титул стали «Барселона» (чинний чемпіон), «Реал Мадрид» (переможець Кубка), «Осасуна» (фіналіст Кубка) та «Атлетико» (бронзовий призер чемпіонату). До того ж, уже кілька років поспіль матчі за Суперкубок Іспанії грають у Саудівській Аравії.

Переможцем у підсумку став «Реал», який записав до своєї колекції вже 13-й Суперкубок в історії, до рекорду «Барселони» — лише один трофей. Спочатку підопічні Карло Анчелотті у півфіналі в надрезультативному мадридському дербі «перестріляли» «Атлетико» — 5:3.

У цьому матчі дон Карло вирішив довірити місце у воротах Кепі, натомість українець Андрій Лунін залишився в запасі. Проте іспанський конкурент Луніна, орендований у «Челсі», забавою помирився, наслідком чого стали аж три пропущені м'ячі та оцінка найгіршого гравця матчу від експертів.

Саме тому перед «Ель-Класико» проти «Барси», яка до цього не без проблем здолала «Осасуну», іспанські медіа прокували місце у старті саме Луніну. Зрештою, саме так і сталося — за словами Марса, тренерський штаб «Реала» спочатку робив ставку на Кепу, але його непереконлива гра проти «Атлетико» та відчутний прогрес українця змінили думку тренерів на користь українця.

І хоча головним героєм фінального поєдинку проти «Барси» став Вінісіус Жуніор, в активі якого «хет-трик», наш голкіпер також отримав хороші відгуки від преси — Лунін, хоч і пропустив одного разу після потужного удару від Леван-

довського, кілька разів відверто рятував мадридців від пропущених голів.

Для українця здобутий Суперкубок — сьомий трофей за час виступів у Мадриді і перший, коли він виходив у старті саме на фінал. «Мені б хотілося присвятити цю перемогу українцям. Для мене є гордістю мати можливість представляти та прославляти наш прапор по всьому світу», — заявив після здобуття титулу Андрій.

До речі, після вдалої гри Луніна Анчелотті поділився планами про те, як планує ділити ігровий час між Андрієм і Кепою у найближчих матчах. За словами італійського фахівця, Кепу вийде на матч Ла Ліги проти аутсайдера «Альмерії», натомість Лунін зіграє у Кубку проти «Атлетико». Надалі ж, за прогнозами ЗМІ, саме Андрій має стати основним на ігри Ліги чемпіонів.

Тим часом за два роки перебування в клубі статус беззаперечного гравця основи в «Евертоні» отримав Віталій Миколенко, проте у мерсисайдців є серйозні проблеми з турнірним становищем — через фінансові проблеми з клубу вже зняли 10 очок. Напередодні ж АПЛ звинуватила «Евертон» у порушенні правил прибутку та сталого розвитку, що може загрожувати або штрафом, або зняттям ще 10 пунктів — у такому разі підопічні Дайча стануть останніми у таблиці. Утім клуб ще може оскаржити звинувачення в апеляції.

Натомість не так добре йдуть справи у ще одного нашого легіонера у провід-

Андрій Лунін завоював сьомий трофей у складі «Реала».
Фото: Getty Images.

ній європейській лізі — Едуарда Соболя, який виступає за французький «Страсбург». Через травму та зміну тренера вихованець запорізького «Металурга» за пів року зіграв за команду лише 4 матчі, тому найближчим часом, у пошуках

ігрової практики, може змінити команду. Поділяють, що Соболю повернуться до Бельгії, де вже раніше успішно виступав за «Брюгге». Тепер же на нього претендують «Генк», «Гент» і «Вестерло», де вже грає Сергій Сидорчук. ■

Микола Зоц
старший тренер жіночої збірної України
з біатлоном

«А для того, щоб подивитися на резерв, йому потрібно взяти участь у міжнародних змаганнях. І пройти через падіння, хоч би як боляче це було, бо дівчата, може, й перспективні та натреновані, але біатлон — це передусім психологія».

Григорій ХАТА

■ БІАТЛОН

Робочий процес

Діаметрально протилежні результати продемонстрували чоловіча та жіноча українські четвірки на біатлонному етапі Кубка світу в Рупольдингу

Пройшовши шостий за ліком етап Кубка світу, вітчизняні біатлоністи ще на крок стали ближчими до головного старту сезону, котрим традиційно в неолімпійський рік визначений чемпіонат світу. Так само поважне місце в спортивному календарі української збірної посідає й континентальний форум, куди наші стріляючі лижники та лижниці їздять по позитивні емоції. Як показують старту на Кубку світу, за медалі на найвищому рівні «синьо-жовтим» нині боротися дуже складно. А от на чемпіонаті Європи конкуренція трохи нижча, і там, зазвичай виступаючи основним складом, українські збірники досягають хороших медальних результатів.

У цьому році в останній тиждень січня ЧЄ проходить у словацькому місті Брезно-Осрблї. А вже 7–18 лютого в чеському Нове Место відбудеться головний старт сезону. І туди, як наголошують тренери збірної України, й спрямовані основні зусилля першої команди.

На етапі Кубка світу в німецькому Рупольдингу вітчизняні шанувальники біатлону навіть змогли побачити промінчик світла. Жіноча четвірка (Ірина Петренко, Юлія Джима, Анастасія Меркушина, Христина Дмитренко) в класичній естафеті показала напролюд високі результати, фінішувавши на п'ятій позиції.

При цьому очільник жіночої команди Микола Зоц каже, що це дещо завищений результат, адже в Рупольдингу разом зійшлося багато сприятливих

для синьо-жовтого квартету чинників. Особливо потішили уболівальників та наставників два перші етапи, де українська

естафета трималася на третьому місці.

Зазначимо, що лідери жіночої збірної (окрім Джими) в Рупольдингу фокусувалися лише на естафеті, після чого вирушили в Альпи для гірського етапу підготовки до чемпіонату світу.

пільдингу фокусувалися лише на естафеті, після чого вирушили в Альпи для гірського етапу підготовки до чемпіонату світу.

«Іде робочий процес формування команди за планом, який був раніше розписаний. Усе добре», — пояснив свої кадрові рішення в Рупольдингу Микола Зоц.

А український резерв на шостому етапі Кубка світу показав вельми скромні результати. Приміром, у спринті Любов Кип'яченкова стала 68-ю, Надія Белкіна — 70-ю, а Олена Городна — 83-ю.

«Ми йдемо цього сезону іншим шляхом. Хочемо подивитися всіх біатлоністок на цих етапах Кубка світу: хто що хоче та може і як. А для того, щоб подивитися, потрібно взяти участь у цих міжнародних змаганнях. І через падіння, хоч би як боляче це було, бо дівчата, може, й перспективні та натреновані, але біатлон — це передусім психологія. І потрібно ще у таких відповідальних змаганнях подивитися, як вони поведуться за різних ситуацій», — наголошує Зоц.

Цікаво, що далекими від своїх оптимальних кондицій у Рупольдингу були й українські біатлоністи, котрі в естафеті показали свій найгірший за останні п'ять років результат. Провальний старт Артема Прими, котрий використав шість штрафних патронів та заробив ще й коло штрафу, відкинув «синьо-жовтих» у самий кінець пелотону (23-те місце), звідки вдалося піднятися лише на 18-ту позицію.

«Ми розуміємо, що це спорт, опускати руки не можна і треба працювати далі, шукати об'єктивні помилки і виправляти їх. Над чим, власне, й працюємо та будемо додавати від гонки до гонки», — заявив капітан чоловічої команди Дмитро Підручний. ■

Юлія Джима залишається лідером української жіночої збірної з біатлоном.
Фото з сайту ua — football.com

■ ОРГПИТАННЯ

Побачити на власні очі

Після тривалої перерви шанувальники спорту поступово повертаються на глядацькі трибуни

Григорій ХАТА

Наприкінці минулого року Кабінет Міністрів України доручив Міністерству молоді і спорту, МВС та безпековим органам розробити порядок допуску глядачів на трибуни. І після узгодження всіх важливих деталей перші уболівальники з'явилися на матчах волейбольної суперліги.

У нинішньому сезоні всі поєдинки жіночого та чоловічого волейбольного чемпіонату України проходять у Чернівцях. За повідомленням пресслужби Професійної волейбольної ліги України, квитки на матчі суперліги коштуватимуть від 100 до 250 гривень, а 50% отриманих коштів із продажу квитків переведуть на рахунок благодійного фонду «Повернись живим».

Так само про повернення уболівальників на трибуни інформують і у вітчизняному баскетбольному господарстві.

У Федерації баскетболу України повідомили, що Міністерство молоді та спорту внесло зміни до відповідного наказу, котрий регламентує проведення спортивних заходів в умовах воєнного стану.

Тож тепер кожна спортивна арена має пройти перевірку для можливості проведення матчів із наявністю глядачів. Основна вимога — наявність бомбосховища у радіусі 500 метрів від місця проведення змагань, і залежно від його

місткості визначатиметься кількість уболівальників, котрі зможуть потрапити на трибуни.

Приймати глядачів у найближчому майбутньому планують і на вітчизняних футбольних аренах. В УАФ вирішити всі проблемні питання мають до початку весни, коли поновляться офіційні змагання. Уже незабаром, 25 січня, тут мають відбутися вибори президента (одноосібним кандидатом на цей пост буде Андрій Шевченко), і тоді, можна передбачати, про допуск глядачів на трибуни офіційно оголосять і у футбольному господарстві.

«Це питання вже давно на контролі. На жаль, багато залежить не від нашого бажання чи Міністерства у справах молоді та спорту, громад, де дислокуються команди. В Україні — війна. Однак ми намагаємось постійно контактувати з клубами на предмет проведення матчів з уболівальниками. Дійшли згоди, що до кінця лютого кожен клуб має дати конкретну відповідь, скільки уболівальників зможуть під час повітряної тривоги розміститися у бомбосховищі. Звісно, враховуватиметься і кількість місць на трибунах», — пояснює в коментарі Sport.ua президент ПФЛ Олександр Каденко. За його словами, для кожного клубу, кожної арени буде розроблено чіткі безпекові заходи, котрі дозволять уболівальникам відвідувати футбольні стадіони. ■

У весняній частині сезону-2023/2024 глядачі мають з'явитися й на вітчизняних футбольних аренах.
Фото з сайту fcdynamo.com.

У волонтерських буднях трапляються моменти, які нищать старі уявлення про життя, але люди «на нулі» знову кличуть в дорогу

ЗІРКОВА РОЛЬ

Чи просто бути монстром?

Актор Джейкоб Елорді зіграє потвору Франкенштейна в новій екранізації Netflix

Лада ОСА

Чимала кількість світових видань прирівнюють цей кінорік до знаку Джейкоба Елорді – харизматичного австралійського актора, відомого за блискучою грою в серіалі «Ейфорія» та за новими фільмами «Солтберн» та «Прісцилла».

Наразі відомо, що Елорді долучився до нової адаптації історії про створення Франкенштейна від триразового володаря «Оскара» Гільєрмо дель Торо, пишуть видання Deadline та Variety. Робота над «Франкенштейном», зазначає Netflix, може розпочатися вже в лютому цього року.

Як і попередні екранізації, ця заснована на романі англійської письменниці Мері Шеллі 1818 року. Вона розповідає про вченого-новатора Віктора Франкенштейна, котрий проводить експеримент і створює жахливу істоту з неживої матерії. Твір фільмували чимало разів. Особливу відзнаку отримав «Франкенштейн» 1931 року режисера Джеймса Уейла з Борисом Карлоффом у головній ролі.

Сценарій напише сам Гільєрмо: наскільки точно він планує інтерпретувати першоджерело, поки невідомо. Стрічка постане третім спільним проектом режисера з Netflix.

«Я мріяв створити цей фільм протягом 50 років, з моменту, як побачив першого «Франкенштейна». Розумів, що проект вимагає багато досвіду та інструментів, яких не мав 10 років тому. Тепер я досить сміливий або ж безрозсудний, тому ми беремося за виробництво», — розповів Гільєрмо дель Торо в жовтні 2023-го.

Спочатку на головну роль роз-

глядали актора Ендрю Гарфілда, однак той вийшов із проекту через страйки сценаристів та акторів у Голлівуді. Роль творця Віктора Франкенштейна отримав зірка «Дюни» Оскар Айзек. Також у фільмі задіяні актори Крістоф Вальц, Міа Гот, Фелікс Каммерер («Все тихо на Західному фронті»), Ларс Миккельсен.

26-річний Джейкоб Елорді став відомим завдяки серіалу студії НВО «Ейфорія». Нещодавно знявся разом з Баррі Кеоганом у чорній комедії «Солтберн» режисера Емеральда Феннелла, а також зіграв Елвіса Преслі в драмі Софії Копполи «Прісцилла». Отже, актор має досвід зображення відомих персонажів — реальних чи вигаданих.

Інформації про майбутню стрічку поки небагато, але прихильники історії про Франкенштейна неодмінно чекатимуть на яскраві візуальні ефекти, фірмові моторизовані декорації дель Торо, складні протези та безліч гриму. ■

Джейкоб Елорді.

ПОГОДА

18–19 січня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, дощ із снігом. Вітер південний, 2–4 м/с. Температура вночі -2...+1, удень +3...+4. Післязавтра вночі -1...+2, удень 0...+1.

Курорти Карпат: хмарно, дощ.
Славське: вночі +1...+3, удень +1...+3.
Яремче: вночі +1...+2, удень +2...+4.
Міжгір'я: вночі 0...+2, удень +1...+3.
Рахів: уночі 0...+1, удень +2...+3.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

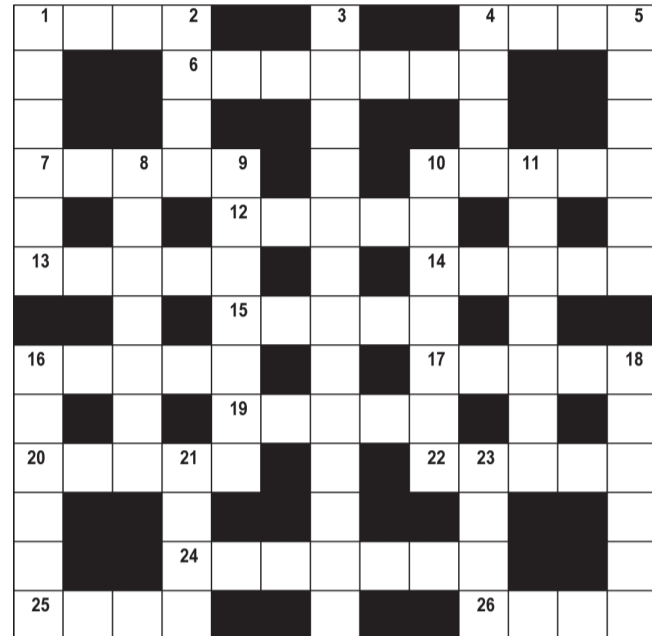
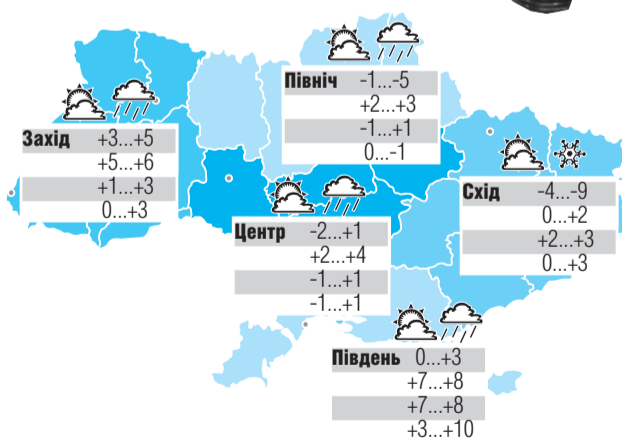
дощ

сніг

дощ, гроза

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №3

По горизонталі:

1. Алкогольний коктейль із додаванням фруктів чи фруктового соку. 4. Полонений, якого беруть живим для отримання важливої інформації. 6. Радикальний ісламістський рух, який захопив владу в Афганістані. 7. Субстанція, з якої народжується хліб чи локшина. 10. Одна з трьох світових релігій. 12. Імператор, який за ддя свого задоволення спалив Рим. 13. Третє за величиною місто Естонії, відоме своїм університетом. 14. Птаха, яку часто можна побачити на Донеччині в дикій природі. 15. Червоно-чорна шапочка, традиційний головний убір турецьких чоловіків. 16. Кисломолочний продукт, який Ілля Мечніков вважав ліками від старості. 17. Журналістський жанр. 19. У давніх греків — аполітична людина, яка не бере участі в житті громади. 20. Козак з бандурою, який зображувався на традиційних українських картинах. 22. У давньогрецькій міфології велетенський син бога моря Посейдона і богині землі Геї, який був непереможний, доки торкався землі. 24. Повернення хвороби або повторне скоєння злочину. 25. Струнний музичний інструмент. 26. Поет, оповідач у казахському, киргизському та інших народів.

По вертикалі:

1. Фарш із дичини, м'яса, печінки, яєць, грибів тощо, приготований особливим чином. 2. Адміністративна одиниця в Америці, Індії та деяких інших країнах. 3. Особлива форма дієслова, яка означає додаткову дію, що супроводить головну. 4. Давньоримський бог із двома обличчями. 5. Британський таксист у часи Конана Дойла. 8. Шестикрилий янгол, наближений до Бога. 9. Предстоятель УПЦ Московського патріархату. 10. Іспанська принцеса. 11. Невелика пересувна лікарня при військовій частині, і під час війни на полі битви. 16. Космічний об'єкт із довгим хвостом. 18. Річка у В'єтнамі й попередня назва столиці країни. 21. Енергетична оболонка людини. 23. «Наша...» — популярна білоруська опозиційна газета. ■

Кросворд №2 від 10 січня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Як казав мій дід: пиячити — то вам не спортом займатися, тут здоров'я треба мати...

У шефа в кабінеті:
— Ти хороший працівник, проси все, що хочеш.
— Можете мені підвищити зарплатню?

— Я сказав, усе, що хочеш, а не все, про що мрієш!

Чоловік заходить в аптеку:
— Дівчино, дайте медичний спирт — літр.

— А рецепт у вас є?
— Ех, був би рецепт, я б його сам зробив...

— Ти навіщо тримаєш газету в холодильнику?
— Щоб завжди мати свіжі новини.

— Порадь, що купити дружині на день народження?
— Може, простіше тобі запитати в неї?
— Ну... Таких грошей у мене нема...